

GLASILO DEL. SKUPNOSTI ELAN TOVARNE ŠPORTNEGA ORODJA BEGUNJE NA GORENJSKEM

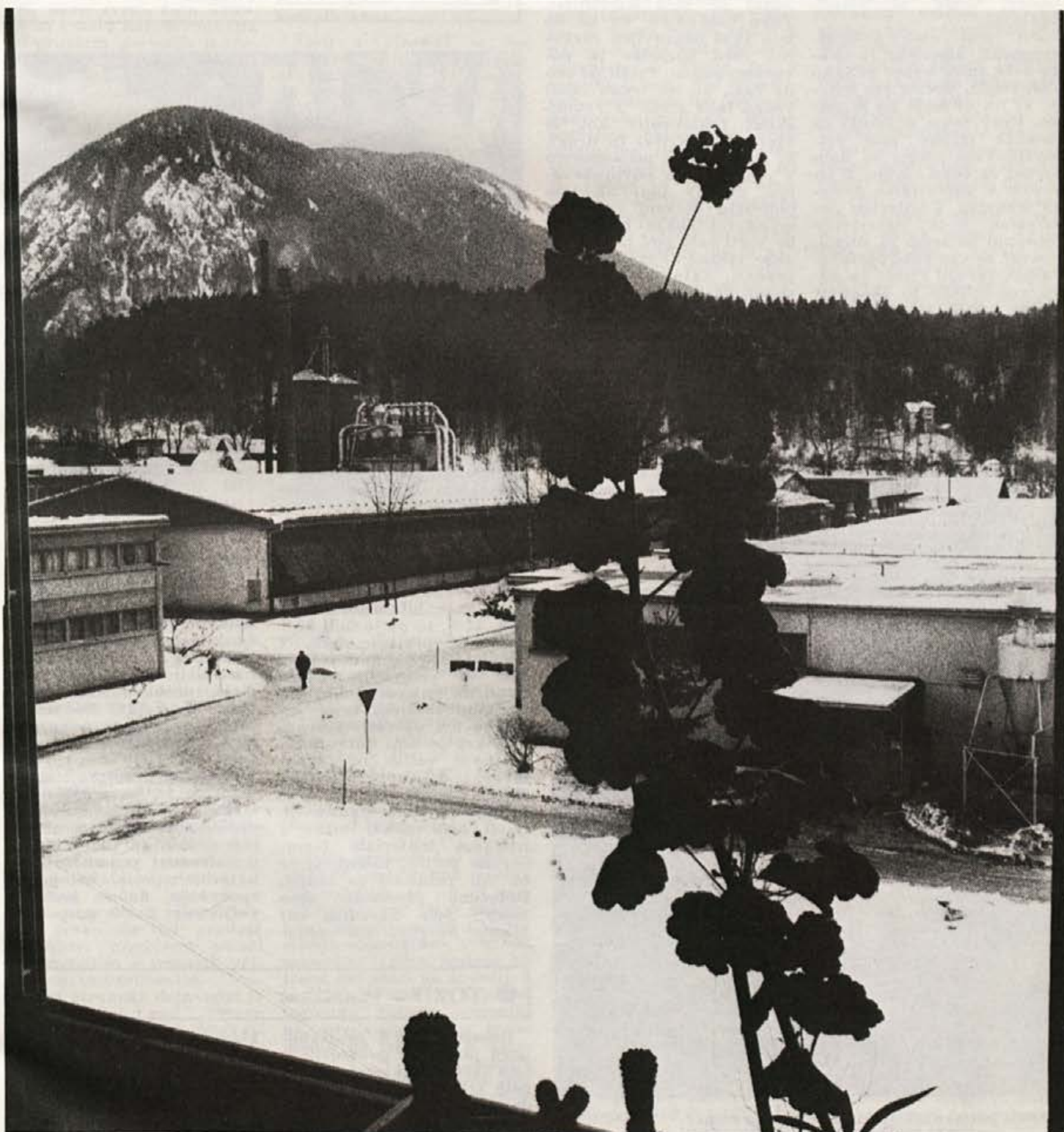
ELAN

naša
SMUCINA

LETNIK 18

ŠTEVILKA 2

8. FEBRUAR 1979

● TOZD – Smučī:

Pisali smo že, da je bil količinski plan smučī v letu 1978 dosežen 97,40 %, dočim je bil prodajani plan presežen za 44,55 % in to za 17,78 % v izvozu ter 96,25 % na domačem trgu. To pa pomeni, da smo izdelali višjekvalitetne smučī od planiranih in še to, da se v to realizacijo poleg smučī šteje tudi trgovsko blago, smučarske vezi, smučarske palice, maža za smučī, očala itd.

Pri tem smo srednje-evropske, ameriške in druge naše stare kupce nekako zadovoljili, dočim vse ostale, ki jih ni malo pa le delno. Prav tako je smučī za domače tržišče zelo primanjkovalo. Jasni so nam vzroki za tako stanje. Z izvozom si ustvarjamo devizna sredstva, s katerimi pokrivamo uvoz materialov trenutno ne samo za smučī, temveč za vse naše potrebe. Porast naročil smučī na domačem tržišču je skokovit iz leta v leto, tako da bo v

dveh, treh letih presegel 200.000 parov letno. V naslednjih letih, do olimpiade v Sarajevu 1984 pa bo ta porast še večji. Tega se dobro zavedamo, zato smo nujno morali v investicije in v kooperacijo, (Elan, Brnca, Haparanda, Podpreska), da bomo tem predvidevanjem kos, kajti težko je najti kupce, lažje jih je izgubiti. Cene naših smučī zunaj so med najvišjimi. Tako računamo, da bo do leta 1980 odpravljen razkorak med ponudbo in povpraševanjem. Prišli pa bodo časi, ko ne bomo imeli vedno take sreče z vrhunskimi tekmovalci kot je Stenmark, Križaj in drugi, ki nam mnogo pripomorejo k renomeju in povpraševanju, čeprav tudi na tem področju delamo intenzivno naprej. Takrat pa bo treba vzeti culo pod roke in te naše visoke kapacitete tudi prodati. Zato pa že danes vemo, da moramo vzporedno za ta ukrep pripraviti

primerne kadre na področju prodaje, servisov in drugod. Temeljito bomo morali izpopolniti tehnologijo in najti izvirne rešitve posodabljanja proizvodnje ter izkoristiti vse notranje rezerve. Zavedati se moramo, da se po nas zgleduje cela Jugoslavija, saj je bore malo takih podjetij, da bi z lastnim imenom, z lastno znamko tako široko in tako močno prodrli na svetovna

tržišča. Tako smo še posebej izpostavljeni kot podjetje iz socialističnega tabora bombardiranju zapadne konkurence, raznim podtikanjem in omalovaževanju.

Tako je naša borba v tej brezkompromisni konkurenci še težja. Res pa je tudi, da se nam več ne posmehujejo, temveč računajo na nas kot zelo resnega konkurenta.

● TOZD – Športna orodja:

Izdelava spustnic v sedlarski delavnici

Rezultat gospodarjenja v preteklem letu je zadovoljiv, saj je bil plan prodaje presežen za 3,8 %, čeprav je bil 36,4 % postavljen višje, kot je bila realizacija v letu 1977 in to le pri 4–5 % višjih cenah. Sama proizvodnja je bila dosežena s 100,23 %, to pa je tudi 26 % več kot prejšnje leto. Z novimi vpeljanimi izdelki kot so pregradne stene, pomične tribune, julan podi, smo razširili krog ponudbe pri opremitvi telovadnic, kar je zelo dobrodošlo za nove velike in večnamenske dvorane in šolske centre, ki se zadnje čase gradijo po vsej Jugoslaviji. Imeli smo nekaj težav z izpadom materiala (smučarske palice, julan), sicer bi bili rezultati še boljši. Določene proizvode smo morali šele narediti, saj želimo posebno na sredno-

zemskih igrah opremljati s čim širšo ponudbo kvalitetnih izdelkov na evropski ravni. Nadalje so bile v preteklem letu povečane kapacitete konstrukcije in predvsem montažnih ekip. Ovir za še boljše rezultate so premajhni prostori, tako v delavnicah kot v skladišču. In ker kratkoročno ni nikakršnih možnosti novih investicij, bomo morali ta širok problem asortimana delno odstopiti kooperantom, predvsem sanke, lestve in drugo. Pogrešali smo tudi višjo stopnjo koordinacije v notranji organizaciji, ki preprečuje hitrejše reševanje številnih problemov. Slabšim rezultatom botruje tudi nezainteresiranost posameznikov, katerim moramo omogočiti spoznanje, da se bodo v večji meri čutili gospodarje.

● TOZD – Plastika:

Dosežek 90,5 % proizvodnega plana so povzročili v letu 1978 veliki izostanki od dela (13 %). Sam plan prodaje pa je bil kljub temu presežen za ca. 8 % brez

bistvenega povečanja cen, čeprav je bil za 37 % postavljen višje, kot je bil dosežen v letu 1977.

Tako visoki izostanki niso bili vzrok pogojev dela

Sušenje potiskanih spodnjih oblog za smučī

ali poklicnih boleznih. Temu problemu bo v bodoče treba posvetiti več pozornosti. Sicer smo v preteklem letu uspešno delali na razvoju jahte S - 707, ki smo jo predstavili javnosti in z njo uspeli, saj smo jih do konca leta izdelali že večje število in tudi prodali. Precej smo se angažirali tudi v novo, motorno jahto 606, ki jo bomo predstavili v marcu letošnjega leta. Ta bo v treh izvedbah kot ribiška, družinska in jahta za križarjenje. Prav tako smo zastavili novo zvrst, čoln kanu, ki bo kmalu nared. Pojavlja se problem prevečih modelov za čolne, kajti nove kar naprej osvajamo, ne opuščamo pa nobenih. Nujna bo tozadevna selekcija in odstop od čolnov, ki niso

ekonomsko najbolj primerne. Tudi prostorske kapacitete nam ne dovoljujejo posebno velike razširitve, kratkoročne investicije niso predvidene, tako da bo poleg selekcije treba iti v kooperacijske odnose.

Osvojili smo tudi novo zvrst proizvodnje, jadralna letala. Dve sta bili izdelani na specializaciji v Nemčiji, doma pa je bilo izdelano že tretje letalo. Proizvodnja jadralnih letal je ekonomsko zanimiva, vendar dosti delikatna in komplicirana.

Tudi v plastiki se bo treba poglobiti v študij raznih pripomočkov in orodij, da bo rezultat boljši in delo bolj mehanizirano, z manj fizičnimi napori.

Delo na novem čolnu 606 v obratu plastike

● TOZD Inštitut:

Teško je številčno meriti planske naloge inštituta, vendar se ocenjuje, da jih je bilo izpeljanih blizu treh četrtin. Res pa je, da Inštitut zadnja leta ne sledi razvojnim uspehom TOZD, čeprav je posredno pri tem soudeležen. Temu pa je vzrok pomanjkanje kadrov predvsem za raziskovalce, tehnologe in tiste, ki bi bili sposobni prevzemati obsežnejše in odgovornejše naloge, če bomo hoteli biti kos nalogam cele naše delovne organizacije. Treba bo v inštitut mnogo več investirati, predvsem na področju kadrovske politike. Nujno potrebne nam bodo nove originalne rešitve v brez-kompromisni konkurenci za obstoj in prosperiteto.

Tudi inštitut pogreša boljše povezave med dejavnostmi - TOZD in službami, kar ocenjuje, da je najmanj tretjino vseh problemov zaradi preskromne komunikacije - povezovanja. Res je, da so se TOZD v zadnjem času močno okrepili in napredovali, kar je pripisati iniciativi nosilcev teh dejavnosti, ki so našli najboljše rešitve svojih problemov. Obenem pa je opaziti, da spremljajoče dejavnosti pri tem ne sledijo v taki meri kot TOZD. Naš načrt v letu 1978 je bil

prav gotovo premalo realen. Želeli smo več, kot smo zmogli. Lahko bi ga primerjali z našim investicijskim programom, ki ga postavljamo kot seznam želja in potreb, pri tem pa nerealno ocenjujemo naše možnosti. Pripomniti pa moramo, da je inštitut opravil v letu 1978 mnogo nalog in zadolžitev izven našega rednega programa. Omembe vredne so pomembnejše realizirane naloge inštituta, kot so:

Kolekcija smuči 1979/80, nove naloge na tehnologiji proizvodnje smuči, sistem podsestavov, naloga za boljše izkoriščanje lesa, ki je zaradi podražitve lesa izredno pomembna, osvojitve smuči tipa Variant, delo na razvoju tekaških, skakalnih in alpskih smuči in tudi novih smuk smuči. Vključeni smo bili v razvoj čolnov in telovadnega orodja, kot je že opisano pod TOZD Plastika in TOZD Športna orodja. Pri slednjem predvsem na orodjih za MIS (Mediterranske igre). Precej nalog je bilo opravljenih tudi na področju investicij, od gradbenih del do strojnih naprav in orodja. Tudi tekmovalni servis je opravil vrsto pomembnih nalog, Indok služba pa se je zopet kadrovske izpopolnila.

● TOZD Trgovina:

Plan prodaje v trgovini v Begunjah je bil presežen za 58 %, čeprav je bil postavljen višje kot je bila realizacija v letu 1977. Tudi v trgovini v Zagrebu je bil presežek plana zelo visok, kar za 117 %. Torej oboje skupaj predstavlja kar 70 % presežka plana za leto 1978. Specifična za naše trgovine je sezonska prodaja, saj jo je bilo v preteklem letu dosežene kar polovico v zadnjem četrtletju leta.

Poleg redne prodaje v naši trgovini v Begunjah, gre preko nje tudi prodaja artiklov, predvsem smuči vsem tistim s popusti, učiteljem, vaditeljem itd.

Kot stranska dejavnost je veleprodaja, pod katero spadajo naša predstavništva. Njihov produkt pa je sestavni del prometa TOZD in se ne zajema v promet TOZD - Trgovina.

Nadalje so zastopane - konsignacija, konkretno

»POMA« za žičnice. Perspektive so velike, realiziranih pa je bilo šele manjše število ponudb, ki se vlečejo na daljša obdobja. Računali smo že za preteklo leto tudi na novo trgovino v Beogradu, vendar zaradi zadržkov pri opremlitvi v letu 1978 še ni poslovala, pač pa bo stekla letos v začetku leta.

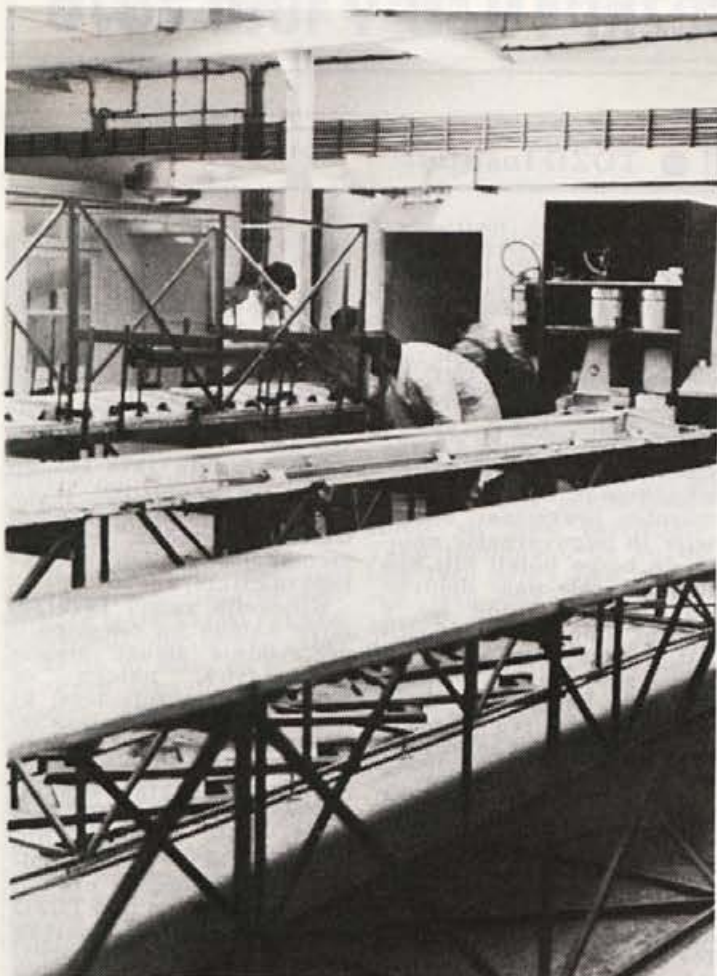
Velik problem kot smo že omenili so izredna sezonska nihanja, ki jih ni moč odpraviti, pač pa z določnimi posegi omiliti z razširitvijo asortimana v letnih mesecih. Tudi v bodoče bo treba računati na investicijo, saj je tudi v Zagrebu trgovina mnogo premajhna, predvsem pa je treba misliti na trgovino v Sarajevu, že zaradi zimskih olimpiade ki bo leta 1984 in tudi sicer, ker je Bosna izredni perspektivni potencialni kupec.

● TOZD Vzdrževanje:

K skupnim rezultatom v letu 1978 je svoj delež prispevala tudi TOZD Vzdrževanje. Pod vzdrževanje pojmujemo ne samo intervencijske posege na strojni opremlitvi, elektro opremlitvi in podobno, temveč tudi obdelavo raznih naprav, pripravo strojev in orodja. Ustrezna intervencija, strokovna usposobljenost in iznajdljivost vzdrževalcev dostikrat pripomorejo, da redna proizvodnja nemoteno teče. K vzdrževanju spada še gradbeno vzdrževanje, čistilna služba, čiščenje prostorov in oklice, celotna energetika in drugo. Energetika zajema toplotno energijo, tri vrste vode, sanitarno, hladilno in toplo, komprimiran zrak in šibko-točne naprave. Nadalje avtopark in zunanji transport. Številčnih rezultatov za vzdrževanje ni moč naštevati, saj nastopajo kot stroški. Smatramo, da je vzdrževanje v

letu 1978 svojo funkcijo opravičilo in pripomoglo k dobremu poslovnemu rezultatu. Težave v TOZD Vzdrževanje je velika heterogenost, mnogo delovnih mest, različni poklici, različne tehnologije dela in pomanjkanje kadrov ter nagrajevanje po delu. Težave so tudi pri samoupravljanju, ker so delavci večinoma lokacijsko odsotni. Delavci vzdrževanja ugotavljajo, da je v proizvodnji in drugod odnos do strojev in naprav neprimeren, saj kot tak povzroča nešteto okvar in popravil. Preventivno vzdrževanje, ki je bilo začeto preteklo leto moramo dokončati, urediti tudi nagrajevanje po delu, urediti poslovanje skladišča orodja in zaščitnih sredstev in perspektivno pridobiti objekt vzdrževanja. Nujna so ustrezna obratovalna navodila za stroje in naprave, v izogib nesrečam in povzročeni škodi.

Prvo jadralno letalo izdelano doma – na vzletni stezi

Oblike levega krila spojeni, desno pripravljeno za zapiranje

Miha, Franc, Drago in Stane pri izdelavi trupa

V soboto, 3. 2. 1979 je bil na letališču Brnik »krst« prvega doma izdelanega jadralnega letala DG-100 Elan

Mimi in Tončka pri izdelavi malih delov

V oktobrski številki lani smo v Naši smučini na široko pisali o izdelavi prvih dveh jadralnih letal DG-100 v Bruchsalu izključno z našimi delavci na izpopolnjevanju v Nemčiji. Pisali smo tudi o uspešnem poskusnem poletu in objavili, da bomo v kratkem videli tudi prvo jadralno letalo izdelano doma, na Fortuni in na domačem letališču.

To se je zgodilo v soboto, 3. 2. 1979, svečano, ob prisotnosti novinarjev in strokovnjakov na tem področju.

Ne moremo mimo, da ne bi še enkrat pohvalili naše fante za izreden dosežek ob popolnoma samostojni izdelavi jadralnega letala, brez tuje pomoči, strokovno in kvalitetno obenem.

S tem dogodkom nam je odprta pot za kontinuirano izdelavo jadralnih letal, za katere je veliko zanimanja doma in v tujini in za katere je tržišče zelo sprejemljivo.

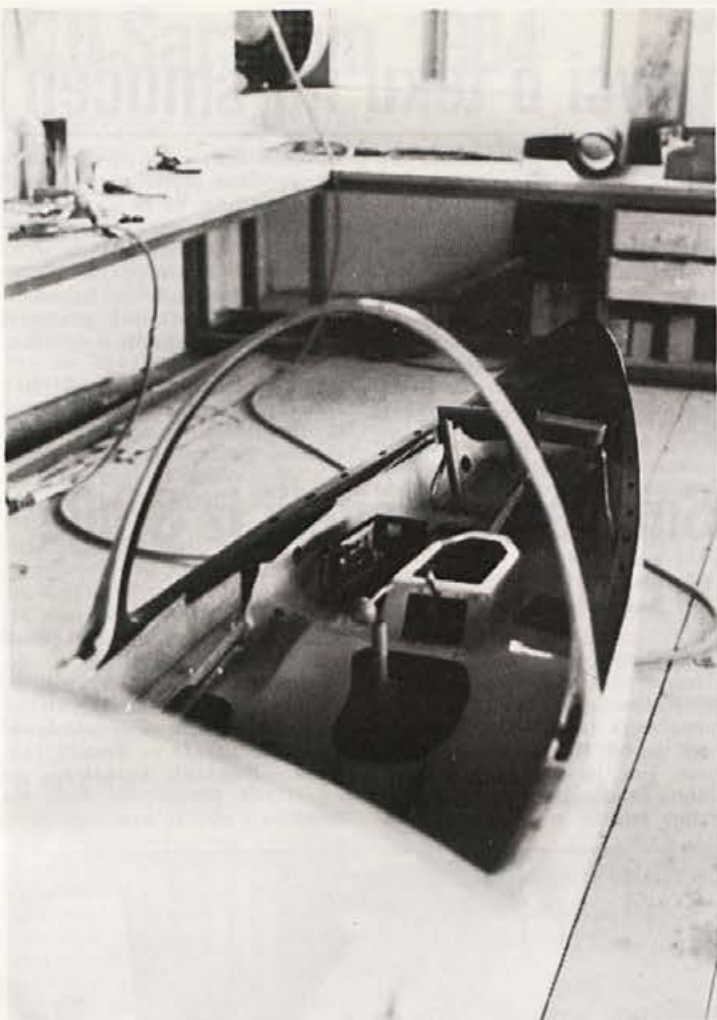
Enega od bodočih naših jadralnih letal bomo imeli kasneje na vpogled in v uporabi na letališču v Lescah.

DG – 100 Elan

Pavel pri montaži našega prvega letala

Tudi kabina dobiva končni izgled

Prvo doma izdelano letalo kaže svojo obliko

Kanu – novost v TOZD Plastika

Ob sodelovanju s finsko firmo KORPIVAARA bo TOZD – PLASTIKA vključila v letošnji program proizvodnje nov izdelek – kanu čoln. Pravijo, da bo proizvodnja stekla že marca in da bo letos izde-

lanih 200 kom. Cena novemu kanu čolnu bo blizu enega milijona starih dinarjev.

Ta čoln bo namenjen rekreaciji na mirnih vodah, jezerih in rekah.

V Brnci so začeli ...

V ponedeljek, 15. januarja 1979 so v Brnci zapeli prvi stroji, pričeli so s poskusno proizvodnjo poliuretana smučič, čeprav bo uradna otvoritev predvidoma šele kasneje.

Nekaj dni pred tem smo se pogovarjali v Elanu z njihovimi mojstri in prvimi delavci, ki so bili pri nas na praksi. V program prakse je bila vključena tudi informacija o Elanu in našem samoupravnem sistemu ter nalogi družbenih organizacij, da bi se bolje spoznali in razumeli, saj nas zdaj vežejo trdne vezi sodelovanja na področju proizvodnje smučič.

Delavcem iz Brnce je bil prikazan ves Elanov razvoj in njegovo mesto v svetu, notranja organiziranost in dosežki ter stanje družbenega standarda. V drugem delu pa vloga in pomen samoupravljanja ter delo družbenopolitičnih organizacij, ZK, sindikata in mladine, kot že rečeno z namenom boljšega spoznavanja med seboj, ne pa želje usiljevanja našega režima.

Zanimanje za ta razgovor je bilo pri prisotnih izredno veliko, saj so zastavili tudi vrsto vprašanj, ki zadevajo njih v sklopu Elana. Predvsem so se zanimali za način dela pri njih, družbeni prehrani, letovanje na morju, prevoz na de-

lo, otroško varstvo, sodelovanje na športnem področju in drugo. Skupno smo ugotovili, da bo treba medsebojno urediti še mnogo zadev, v zadovoljstvo vseh. Postavili so vprašanja, zakaj se je Elan razširil prav v Brnci, ker ta uprašanja njim postavljajo domačini in kako se bo Brnca razvijala naprej. Na vsa vprašanja so dobili zadovoljive odgovore. Na tem sestanku so se prvič srečali delavci z mojstri, katere jim je po vrsti predstavil obratovodja tov. Mošič. Delavci pa novih obratov v Brnci še niso videli od znotraj, pravijo, da se bodo pustili s tem presenetiti.

Po zaključku razgovorov, ki jih je vodil ing. Jerala, ki je strokovno odgovoren za tehnologijo in opremo v Brnci, še org. informiranja in samoupravljanja Slavko Knafelj, sekretar OO ZK Elan, Miran Vidič, član IO KOOS Pavel Triplat in preds. DS TOZD Smučič, Jože Urh, so vsi navzoči odšli na majhen prigrizek na Crnive.

Ob sproščenem razgovoru, je bilo pri vseh čutiti odgovornost, ki jo imajo pred sabo in voljo do dela ter željo, da bi jim delo v Brnci dobro steklo in da bi izdelali čim več kvalitetnih smučič.

Slavko Knafelj

Trgovci o teku na smučeh

Tovarna ELAN je v sodelovanju s trgovskim podjetjem Slovenijašport organizirala že drugo sezono seminar na Pokljuki za vse trgovce športnih trgovin v Sloveniji. Seminar je bil namenjen izključno samo spoznavanju tekaške opreme in tekom na smučeh.

K uspešni izvedbi seminarja so nam tako kot v pretekli sezoni pripomogli tudi naslednji soorganizatorji: »Alpina« Žiri, »Pletenina« Ljubljana in »Planika« iz Kranja.

Prvotno je bila predvidena izvedba seminarja novembra ali decembra 1978. leta, vendar so v tem času vsi trgovci najbolj obremenjeni, ker so to najbolj prodajni meseci v letu. Bili smo primorani vso organizacijo preložiti v januar, vendar pa nujno še pred šolske počitnice, zaradi preobremenjenosti hotelskih zmogljivosti v času počitnic.

No, tudi ta čas, to je bilo 11. in 12. januarja, nismo preveč srečno izbrali. Ponoči je zapadlo kar precej snega in tudi prvi dan ob odhodu na Pokljuko je kar dobro medlo. Obilen sneg nam jo je zadnji hip kar dobro zagodel. Z velikimi težavami smo se seveda z nekaj zamude le nekako prikopali do »Sport hotela« na Pokljuki. Zanimivo je, da so zaradi izredno slabe ceste imeli kar štirje udeleženci karambol na

poti do Pokljuke. No, na srečo brez kakih težjih posledic, vendar sta se dva vseeno morala vrniti z razbitimi avtomobili nazaj domov in zanje je bilo seveda tudi seminarja konec. Proti pričakovanju pa se je kljub zelo slabim vremenskim razmeram zbralo izredno veliko udeležencev.

Namen seminarja je bil kar najbolj spoznati trgovce o kompletni opremi za tekače na smučeh. Napredek od lanskega leta je očitno zelo velik. To se najbolje izraža pri izredno povečani prodaji tovrstne opreme. V tej sezoni moramo priznati, da na povečano porabo vplivajo in pripomorejo še mnogi drugi činitelji, vendar mislimo, da je osnovno zainteresirati za ta šport tiste, ki to blago naročajo in oskrbujejo končnega potrošnika. Kolekcija tekaških smučí je tako široka, da mora prodajalec znati ponuditi kupcu primerno smučko. Tu so še čevlji, vezi, palice, tekaški dres, rokavice in perilo. Še mnogo več kot o mazanju alpskih smučí je potrebno vedati o mazanju tekaških smučí. Saj mnogokrat radi slišimo, da tekači za svoj neuspeh uporabljajo opravičilo, češ da so se zamazali, odnosno so napačno namazali. Vsemu temu je bil namenjen seminar prvega dne. Drugi dan pa je bila seveda praktična preizkušnja na snegu. To je pravzaprav tisti najzanimivejši del. Tu je seveda pomembno, kdo bo koga prehitel. O tem se potem govori še zelo dolgo in posebno tistega, ki pride zadnji na cilj, si še dolgo zapomnijo.

Nekaj podobnega se dogaja na vseh maratonih, ki jih vse več organizirajo po Sloveniji. Malo za šalo, malo za res in

v prijetnem prijateljskem srečanju se izgledijo prenekateri trenja in nesporazumi, ki tako ali drugače nastanejo preko leta.

Zahvaljujoč raznim organizacijam in številnim akcijam v raznih oblikah bi lahko rekli, da je prodaja tovrstne opreme na področju Slovenije stekla. Sedaj smo na vrsti mi, da zagotovimo zadostne količine te

opreme. Zavedati se moramo, da prodane količine niso več tako majhne, da bi nas naslednja sezona doletela nepripravljene. Lahko bi trdili, da imamo dovolj trgovcev po Sloveniji pripravljenih in usposobljenih, da bodo znali ponuditi in preskrbeti pravilno opremo.

Predstavnik za SRS
Tine Bertonec

Smučarski učitelji iz Srbije v Elanu

Naš zastopnik za BIH tov. Dejan Gašič je organiziral v Elanu sestanek z učitelji smučanja iz Srbije. Ta sestanek je bil 16. 1. 1979, na katerem jim je dipl. ing. Andrej Robič razložil sestavo smučí, izbor smučí in drugo. Na za-

ključku so si ogledali tudi smučí v proizvodnji.

Naslednji dan, 17. 1. 1979, so se razgovori nadaljevali v Kranjski gori, kjer je sodeloval tudi dir. TOZD – Smučí, tov. Vinko Bogataj, praktično pa so smučí preizkusili tudi na snegu.

G. D.

Učitelji smučanja iz Srbije v Elanu

Naši na dupljanskem maratonu

Med tekači na dupljanskem maratonu je sodelovalo tudi precej naših (Elanovih) tekačev

Novice

SÜDDEUTSCHE
ZEITUNG, 2. 12. 1978

— Svetovna prodaja smučí je znašala lansko leto 9,5 Mio parov, kapaciteta pa 10,8 Mio parov. Vse tovarne smučí pa večajo obseg proizvodnje. Do leta 1980 se računa za 2,450.000 parov povečane proizvodnje.

SPORT + MODE, 12/78

— Leta 1980 naj bi bilo 30 Mio smučarskih tekačev na svetu.

V zadnjih petih letih se je količinska prodaja tekaških smučí »ELAN« povečala za 7,59-krat, prodaja vseh »ELAN« smučí pa za 2,81-krat.

»DELO« — 8. 1. 1979

V Sloveniji je po približni oceni 10.000 smučarskih tekačev in rekreativcev.

V letu 1979 je predvidenih v svetu:

30 sejmov in razstav — COLNARSTVO

4 sejni in razstave — HIDRAVLIKA IN PNEVMATIKA

18 sejmov in razstav — LES IN LESNOOBDELOVALNI STROJI

7 sejmov in razstav — REKLAMA

39 sejmov in razstav — SPORT IN ŠPORTNI ARTIKLI

5 sejmov in razstav — UMETNE MASE

ZOI Sarajevo 1984

Razgovori s predstavniki Organizacijskega komiteja za izvedbo ZOI Sarajevo 1984

Udeleženci razgovora:

Ahmed Karabegović, generalni sekretar OK, Đolfe Vojšk, dr. Aleksandar Trumić, namestnik sekt. OK

Tov. Krabegović je uvodoma na kratko povzel dispozicije za organizacijo ZOI 84, kot jih je podal že na plenarnem zasedanju bosanskih in slovenskih gospodarstvenikov na GZ BiH. Ponovno je poudaril, da je mesto Sarajevo odprto za vse, ki imajo željo in interes sodelovati v pripravah in pri izvedbi ZOI 84. Pri tem je zopet ponovil obžalovanje, da so predstavniki iz SRS dosedaj zavzeli do ZOI v Sarajevu neaktivno stališče, in so s svojimi interpelacijami v bistvu izrazili negativni odnos do pridobljene kandidature.

1. SHEMA

Pojasnjena je bila nato shema organizacijskega komiteja XIV. ZOI Sarajevo 1984. Ta velja, dokler ne bo podpisan družbeni dogovor na jugoslovanskem nivoju, ko bo imenovan jugoslovanski OK.

Odbor za izgradnjo in tehnologijo ima za nalogo koordinacijo in vodenje vseh investicij v zvezi z izvedbo ZOI.

Od novega leta naprej bodo delovale naslednje profesionalne skupine:

- sekretariat sekretariata
- sekretarji odborov in pododbori:
- marketing
- planiranje in izgradnja objektov
- tehnologija izvedbe
- pododbor za zveze z MOK.

Po pričakovanju planirajo v letu 1984 1800-2000 profesionalnih delavcev ter pri sami izvedbi 25-30.000 izvajalcev in funkcionarjev za časa OI, kar je na ravni dosedanjih izvedb OI.

Po organizacijskem principu jim bo kot model pretežno služil tip OI Grenoble - Francija, manj Innsbruck - Avstrija, čeprav je konfigurativno drugi sličnejši.

V decembru 1978 so bili sprejeti programi dela vseh odborov za leto 1979, ko bi naj odbori začeli delati v jugoslovanskem okviru. V tej povezavi je predlaganih v odbore precej imen iz SRS.

2. DOSEDANJE DELO

Izdelana je globalna koncepcija izvedbe in urbanistične zasnove ZOI, datajli so v delu. Vse investicije bodo morale biti kompatibilne s to koncepcijo oziroma prostorskim planom, sicer ne pridejo v obravnavo. Detajlna komponenta razdelave bo tekla v možni povezavi z drugimi projektantskimi hišami razen za stadion, ki je stvar njih samih.

V oktobru - novembru je bil izdelan predlog družbenega dogovora in valorizacija celotnega projekta, v katerem so sodelovali med drugim tudi predsednik odbora za materialno finančna vprašanja, ki je guverner NB BiH.

Takoj po pridobitvi izvedbe ZOI so dobili ogromno vseh mogočih ponudb iz inozemstva, zato so postavili nasproti temu neke principe selekcije in bariero (»gromobran« protiv ekonomske invazije - tov. Karabegović).

Od večjih grupacij so že bili in ponujali svoje usluge:

- Švicarska gospodarska delegacija in še posebej generalni konzul takoj po odločitvi za Sarajevo
- Francoska državna gospodarska delegacija
- Švedska gospodarska delegacija

Samoupravno izobraževanje v letu 1978

Komaj tretjina vabljenih na izobraževanju

V lanskem letu smo na pobudo glavnega direktorja izvedli obširno izobraževanje članov delavskih svetov, članov vseh komisij delavskih svetov, vodilnih delavcev in sicer iz najrazličnejših področij, ki so zvezana z našim vsakdanjim samoupravnim življenjem. Obravnavane teme so bile zelo pestre, zajemale pa so naslednja področja:

- neposredno odločanje delavcev,
- disciplinska odgovornost delavcev,
- delitev skupnega prihodka, dohodka in čistega dohodka,
- uporaba del sredstev za stanovanjsko gradnjo,
- obveščanje delavcev,
- izobraževanje delavcev ob delu, štipendiranje,
- sistem delitve OD v delovni organizaciji,
- delovna tehnologija,
- ekonomski odnosi med TOZD.

Posamezne teme so bile zaključene v enem predavanju, ki je trajalo približno 1 uro, po končanem predavanju pa je bila omogočena splošna razprava o materiji, predavatelj pa je odgovarjal tudi na vprašanja posameznih delavcev.

Predavanja so bila v popoldanskem času, to je izven delovnega časa, na žalost pa moramo zaradi tega ugotoviti, da je bila udeležba sorazmerno slaba, čeprav so bili vsi vabljeni s pismenim vabilom, razpored predavanj pa je bil izročen za daljše razdobje vnaprej, tako, da je vsak lahko predvidel svojo prisotnost in si za ta čas rezerviral čas. Od skupno 95 vabljenih se je preda-

- Avstrijski uradni predstavniki v SFRJ
- mnogo svetovnih bank ponuja sredstva.

3. ELEMENTI PONUDBE ZA SODELOVANJE

Vse dosedanje in prihodnje delegacije usmerjajo na principe, posameznike odklanjajo z naslednjimi principi:

Ponudba mora biti kompletna in naj obsega:

- vsebina
- 1. know-how usluge na nivoju planiranja in projektiranja izvedbe
- 2. dobava opreme
- 3. konstrukcija financiranja - način dogovarjanja
- 1. Nivo republiških gospodarskih zbornic
- 2. obe mesti Sa-Lj
- 3. obe športni zvezi republik

Zaželeno je, da bi SRS podala globalno ponudbo s pregledom možnosti, ki jih SRS ponuja, zlasti na

- 1. opremi športnih objektov
- 2. opremi spremljajočih objektov
- 3. financiranju projektov
- Proizvajalci izdelkov za široko potrošnjo naj bi ponudili specialne izdelke, opremo, design itd. za olimpiado.

- Združeno delo ima možnost kandidature za izgradnjo blagovne hiše, turističnega naselja in prodajne mreže. Pri tem bi bilo potrebno uporabiti formule za izgradnjo Jadrana. V tem sklopu je pomemben interes tako Kompara kot Inexa (zračne linije).

- Izredno pomembna bo izgradnja uslužnih servisov (od bencinskih črpalk itd.).

- Posebej se morajo proizvajalci iz SRS dogovoriti, kakšen bo njihov nastop in tretman, koder so zastopniki in proizvajalci tuje opreme in v kateri smeri je ta oportuno povezovati.

- Vsekakor bodo imeli največ možnosti proizvajalci, ki snujejo proizvodnjo v BiH ali sodelovanje z bosansko industrijo.

4. KONSTRUKCIJA FINANCIRANJA

Za športne objekte v vrednosti 157 mrd. S din bodo predlagali tole konstrukcijo:

- 1/3 igre na srečo
- 1/3 republika BiH
- 1/3 mesto Sarajevo.

Đolfe VOJSK

vanj udeleževalo od največ 32 delavcev do najmanj 19 delavcev. Povprečno je bilo prisotnih na predavanju 26 delavcev. Zlasti zanimivo je, da je bilo najmanj prisotnih delavcev (19) na predavanju, ki je obravnavalo sistem delitve OD. Iz števil samih pa izhaja, da tudi druga predavanja niso bila deležna kakšne posebne pozornosti vabljenih, kar zelo jasno kaže na stopnjo naše pripravljenosti žrtvovati nekaj časa ne samo za redna opravila na delu, ampak tudi za širše in poglobljeno seznanjanje s področij, ki jih urejajo posamezni samoupravni splošni akti in ki jih moramo poznati, če hočemo uresničevati naše samoupravne pravice in obveznosti. Taka situacija nam vsekakor lahko vzbuja zaskrbljenost, saj je jasno, da samoupravljanje ne more podpirati zgolj ozek krog tistih delavcev h katerim to spada v njihovo delovno dolžnost, ampak je to naloga nas vseh. V vsakdanjem življenju pri delu v delovni organizaciji

smo vsak trenutek pripravljeni kritizirati to ali ono, pri izobraževanju pa večina vabljenih sploh ni hotela sodelovati. Največkrat že kar vnaprej odklanjamo posamezne predloge in rešitve ali kritiziramo (za vogalom), ne spuščamo pa se v odkrito soočanje s samoupravnimi problemi, brez katerih danes ni noben TOZD v naši delovni organizaciji. Zadeva je toliko bolj zaskrbljujoča, ker v novi obliki organiziranosti (6 TOZD in 1 delovna skupnost) moramo bistveno povečati tudi krog delavcev, ki bodo tvorno sodelovali pri organiziranju tako naših proizvodnih kot tudi samoupravnih obveznosti.

Nad takim stanjem bi se vsekakor morali zamisliti, zlasti pa je naloga sindikata in družbeno-političnih organizacij (OO ZKS, ZSMS), da temu vprašanju posveti v bodoče večjo pozornost. Le dobra informiranost in seznanjanje z določbami samoupravnih splošnih aktov je predpogoj za uspešno samoupravljanje.

Blaž Jakopič

Št.	Prilitek in ime	I. TURNEJA																			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.	BRAGAN	1/2	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2.	JANGUŠ	1/2	1	0	1	1	1/2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3.	VREŠKO	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4.	POČUČNIK Z.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.	BILIC	0	0	0	0	1/2	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6.	BAJO	0	0	0	0	1/2	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
7.	REĐMAN F.	1	1/2	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
8.	BRNEDIČIĆ	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1
9.	MIŠIĆ	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0
10.	KRSTIĆ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	ZAVR	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

ELAN v Kranjski gori

V Kranjski gori Stenmark med vožnjo

V Kranjski gori Križaj med vrati

V Kranjski gori Zeman v globokem počepu

V Kranjski gori se Stenmark podpisuje na svoj plakat

V Kranjski gori Stenmark v servisni delavnici

L'Equipe de France Féminine de Ski de Fond

14. mednarodna FIS tekma v tekih, Bohinj 5.–6. jan. 1979

Zmagovalna jugoslovanska mladinska štafeta v Bohinju: Ivo Čarman, Djuričić Dušan in Podlogar Dušan

Ivo Čarman, mladinski zmagovalec na 14. mednarodni FIS tekmi od 5. do 6. januarja 1979 v Bohinju

Francoski tekmovalki v Bohinju z našimi smučmi: Perrat Maryse – levo, Gindre Francois

Čeh Henych Stanislav (četrti v Fallumu 1974) letos z našimi smučmi. Član 1. ekipe v Bohinju.

A. B. ančin *P. Dabudyle* *T. Jović*
M. Jureš *Tomazina*
Stavnic *I. P. B. B. B.* *M. P. P.*
F. Gindre *C. G. R. R.* *J. P. P.*
et les autres *H. H. H.*
V. B. B.

Francoske tekmovalke – tekačice so nam tako voščile novo leto! Med njimi jih je nekaj, ki vozijo z našimi smučmi.

Makedonska tekaška reprezentanca v Bohinju

Material za izdelavo alpskih smučí

OPIS GLAVNIH MATERIALOV SMUČI

Moderne smuči so s stališča tehnologije materiala zanimivo in relativno komplicirano orodje. Da bi zadovoljili visokim zahtevam, ki se zahtevajo pri smučeh, mora konstruktor izkoristiti vse možnosti, ki jih nudijo sodobni materiali. Uporaba novih materialov ne vodi samo k gradnji smučí večjih trdnosti, temveč tudi k smučem, povsem spremenjenih vzornih lastnosti.

Če bi poznali material, ki bi imel specifično težo lesa, trdnost laminata, odpornost proti odrgninam, kot jo ima jeklo, drsno lastnost, ki jo ima polietilen, bi lahko gradili smučí željenih lastnosti iz tega čudežnega materiala brez problemov. Na žalost takega materiala ni. Zato moramo zahtevane lastnosti reševati s smotrno kombinacijo različnih materialov. Pri izbiri materialov moramo upoštevati najboljše rešitve po naslednjih kriterijih:

- trdnost,
- vpliv na vozne lastnosti,
- gospodarnost.

Trdnost materiala

Smuči so podvržene velikim upogibnim obremenitvam, vplivom velikih temperaturnih sprememb ob prisotnosti vlage. Ker zadržijo samo take smučí svoje vozne lastnosti, ki pri vseh teh vplivih zadržijo svojo prvotno obliko, štejemo visoko obstojnost oblike med najvažnejše lastnosti smučí. Po drugi strani pa moramo stremeti za tem, da smučí zadržimo čim lažje. To dosežemo s »sandwich« sistemom gradnje in z uporabo materialov z visoko dolžino trganja. To je dolžina, ki bi jo morala imeti neka nit ali žica, da bi se pretrgala od svoje lastne teže.

Dolžina trganja materialov za smučí:

- les	30 km
- jeklo	15-22 km
- duraluminij	20-22 km
- fiberglas	50-55 km

Za nosilne sestavne dele uporabljamo torej materiale z zadovoljivo vlečno trdnostjo in nizko specifično težo.

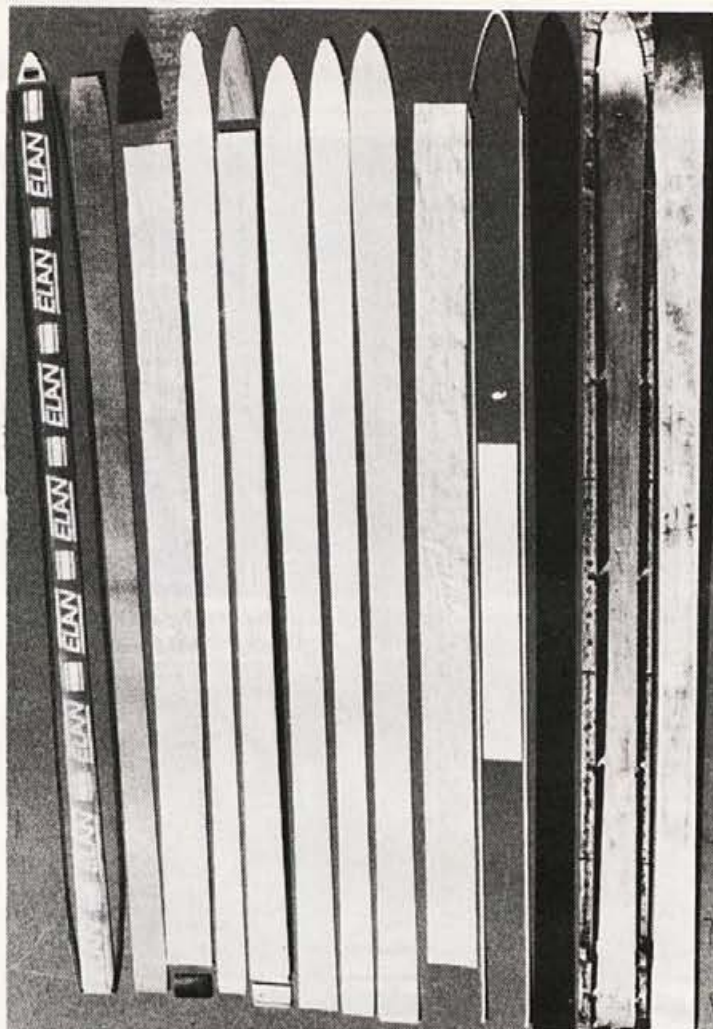
Vpliv materiala na vozne lastnosti

Poleg geometrijskih in elastičnostnih lastnosti materiala, ki ne vplivajo na vozne lastnosti, poznamo tudi lastnosti, ki vplivajo na vozne karakteristike. Sem štejemo: maso, vztrajnostni moment, viskoelastičnost, vibracije in delno drsnost in prijemanje robnikov.

Znano je, da postoji odvisnost med visokim E modulom kovinskih delov (aluminij lamele pri metalnih smučeh, jekleni drsni robniki in aluminij zgornji robniki) in sposobnostjo prevzemanja energije nihanja. To lastnost pa po drugi strani lahko ublažimo z vgradnjo visokoelastičnih elementov. Z drugimi besedami, da bi bili izkoriščeni geometrijski parametri smučí, morajo biti smučí mirne v vožnji tudi pri večjih hitrostih.

Metalne smučí imajo v primerjavi s fiberglas smučími, t.j. iz materiala z ugodnejšo dolžino trganja, večji vztrajnostni moment, kar negativno deluje na lahkotnost manevriranja s smučími. Pri konstruiranju smučí je torej pomembno, da uporabimo čimveč materialov z visoko dolžino trganja.

Drsnost smučí je uravnavana v prvi vrsti z geometrijskimi oblikami in optimalno elastičnostjo in šele nato s kvaliteto in vrsto drsnih oblog.

Elementi sestave smučí

Gospodarnost

Samo na sebi je razumljivo, da je izbira materiala v veliki meri odvisna od gospodarnosti in trenutne gospodarske situacije. Udeležba stroškov materiala je pri skupnih stroških precejšnja. Zato moramo biti pri dimenzioniranju dragih materialov zelo previdni. Namreč, smučí prenatrane z drugim materialom še niso dobre smučí. Biti morajo optimalno dimenzionirane, predvsem v funkcionalnem pogledu.

Tudi izbira vrste materiala (aluminij ali fiberglas, členkasti robniki ali neprekinjeni) večkrat odvisi od trenutnih gospodarskih pogojev. Nekatere evropske dežele so pred nekaj leti zaradi krize naftnih derivatov v svoj program ponovno uvedle metalne smučí. Pri nas je trenutno zaradi prepovedi uvoza duraluminija obratna situacija.

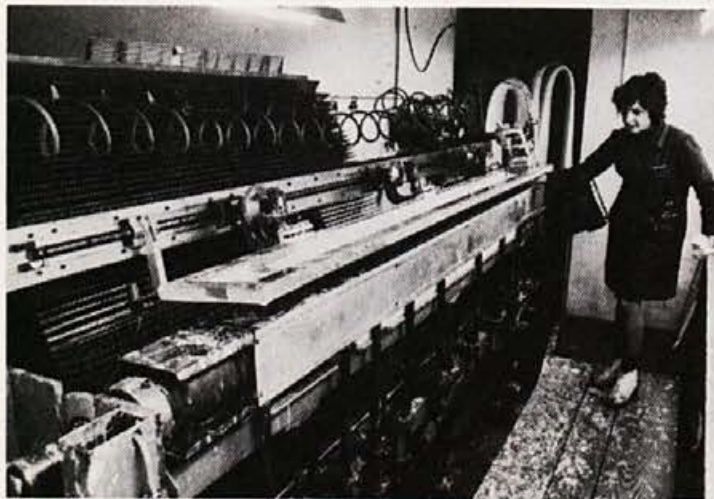
Nosilni pasovi

Naloga zgornjih in spodnjih nosilnih pasov v Sandwich konstrukcijah je, da prevzamejo na sebe vse deformacijske sile, ki delujejo na smučke ob vseh mogočih obremenitvah. Nosilni pasovi ležijo v smučki v zonah največjih napetosti, zato morajo prevzeti vse obremenitve, ne da se deformirajo ali utrudijo. Če zahtevamo od nosilnih pasov še, da so čim lažji odnosno, da imajo čim večjo dolžino trganja, lahko razumemo, zakaj za nosilne pasove ne uporabljamo

jekla. Tudi duraluminij je na tej lestvici manj primeren kot fiberglas laminati. Iz tega izhaja zaključek, da konstrukcije smučí, pri katerih je uporabljen za nosilne pasove fiberglas, zdržijo večje obremenitve, ne da se deformirajo, za razliko od metalnih smučí, še posebno, če so bolj elastične.

Kljub atraktivnosti odnosno prodajnih argumentov uporabe ogljikovih vlaken s 50% večjo trdnostjo se ta zaradi previsoke cene niso uveljavila. Tudi pri steklenih vlaknih poznamo dve vrsti vlaken, ki se po ceni razlikujeta. Vendar se iz ekonomskih razlogov uporabljajo v smučarski industriji cenejša vlakna, ki so nekoliko slabša od dražjih. Namreč proizvajalci laminatov so s pomočjo analize napetosti ugotovili, da pri pravilno grajeni smučki in pri pravilno impregniranju vlaken z umetno smolo nikaoli ne odpovedo vlakna.

Steklena vlakna se v smučki pojavljajo v različnih oblikah odvisno od vrste tehnologije. Pri sandwich konstrukcijah se uporabljajo lahko v kombinaciji polutrnjene epoksi smole, kjer se smola dokončno utrdi v operaciji lepljenja smučí, ali pa kot gotovi utrjeni laminati v obliki trakov ali plošč. Steklena vlakna, ki so prepojena z epoksi smolo, bilo to v polutrnjenem ali utrjenem stanju, so v laminatih vgrajena v obliki različnih tkanin ali pa so samo vzdolžno orientirana

Tiskanje spodnjih oblog za smučí

brez prečne povezave. Kot matrika odnosno smola za prepajitev se pri smučeh uporablja izključno le epoksi smola.

Materiali za izdelavo sredic

V strokovnih krogih in proizvajalcih smučih se vloga sredice različno pojmuje. Nekateri pripisujejo materialu, iz katerega so izdelane sredice, odločilno pomen, celo tako daleč, da na vse ostale materiale in zakonitosti pozabljajo. Dočim drugi spet zatrjujejo, da sredica nastopa v smučki le kot distančnik med zgornjim in spodnjim nosilnim pasom. Kot običajno je v takem primeru resnica nekje v sredini. Pri konstrukcijah, kjer je sredica povita s steklenimi vlakni, dobimo škatlasti nosilec, pri katerem vrsta materiala — jedra v resnici ni pomembna. Toda pri sandwich konstrukcijah je situacija drugačna. Sredica je tukaj tudi distančnik med nosilnimi pasovi, vendar mora pri obremenitvah smučke preko nosilnih pasov prevzemati del obremenitev in prenašati velike strižne napetosti. Pri prevzemanju energije nihanj močno duši vibracije in s tem pozitivno vpliva na vozne lastnosti. Od lastnosti materiala sredic so odvisni še ostali faktorji, in sicer:

— obstojnost oblike pri povišani temperaturi in pritisku lepljenja smučih,

— doprinos k obstojnosti mostičenja smučih pri temperaturnih spremembah,

— izvlečne sile vijakov smučarskih vezi.

Če analiziramo mehanske in fizikalne lastnosti vseh materialov, ki so danes na razpolago, ni težko ugotoviti, da les ne moremo zamenjati z nobenim sintetičnim materialom. Zelo pogosto publicirane in hvaljene lastnosti poliuretana, ki naj bi dobro dušil vibracije, spada v vrsto reklam. Polyuretan ima prednosti pri konstrukcijah, kjer se sredica izpeni v kalupu z vložnimi ostalimi sestavnimi deli in jih poveže med seboj. Toda v tem primeru lahko govorimo le o tehnološki prednosti.

Jekleni robniki

Naloga robnikov ni samo v tem, da ščitijo spodnje robove smučih pred poškodbami, ali da prevzemajo na sebe del obremenitev, pač pa da pri vijuganju, predvsem na ledenih smučiščih, preprečujejo prekomerno oddrsavanje. Zaradi visokega modula elastičnosti jekla, robniki sprejemajo dober del obremenitev in sunkov ter vzbujajo nihanje smučih predvsem pri vožnji na trdem grbinastem terenu. Neprekinjeni jekleni robniki imajo prednost pri smučeh, pri katerih se zahteva, da so hitre npr. smuk smučih ali pa pri mehkih smučeh za zabavo, kjer se zavoji izvajajo z oddrsavanjem (ballet). Robniki, ki imajo samo funkcijo drsenja, so členkasti robniki. Izdelani so tako, da so kratki segmenti dolgi 10 do 30 mm med seboj povezani. Zaradi tega ne morejo prevzeti upogibnih napetosti niti vzbujati nihanje smučih. Člen-

kasti robniki so zato uporabljeni za dobro dušene slalom smučih in smučih, ki so predvidene za izvajanje rezanih preciznih zavojev. Vse vrste robnikov so proizvedene iz poboljšane ogljikovega jekla. Neprekinjeni robniki imajo trdoto 46–48 HRc, členkasti robniki pa 40–44 HRc. Vzrok za manjšo trdoto členkastih robnikov je v kompliciranem izsekovanju segmentov. Nadaljnji vzrok je dejstvo, da se členkasti robniki, ki se uporabljajo za ledena smučišča, lažje brusijo. Jekla s trdoto 50 HRc se komaj lahko še brusijo.

Stranske ploskve

Stranske obloge služijo v prvi vrsti zaščiti sredice pred mehanskimi poškodbami in vplivom vlage. Les je higroskopičen material. To pomeni, da si navzema vlago in pri tem spreminja svojo obliko. Da bi to preprečili, lesene sredice ob strani obložimo s sintetičnimi vodonepropustnimi materiali (fenol, ABS ali trda guma). Fenol se uporablja pri dražjih smučeh, ker je trdnjši. Pri cenejših smučeh je uporabljen termoplastični material, imenovan s kratico ABS, kar pomeni akrilonitril, butadien, stiren.

Zgornje ploskve

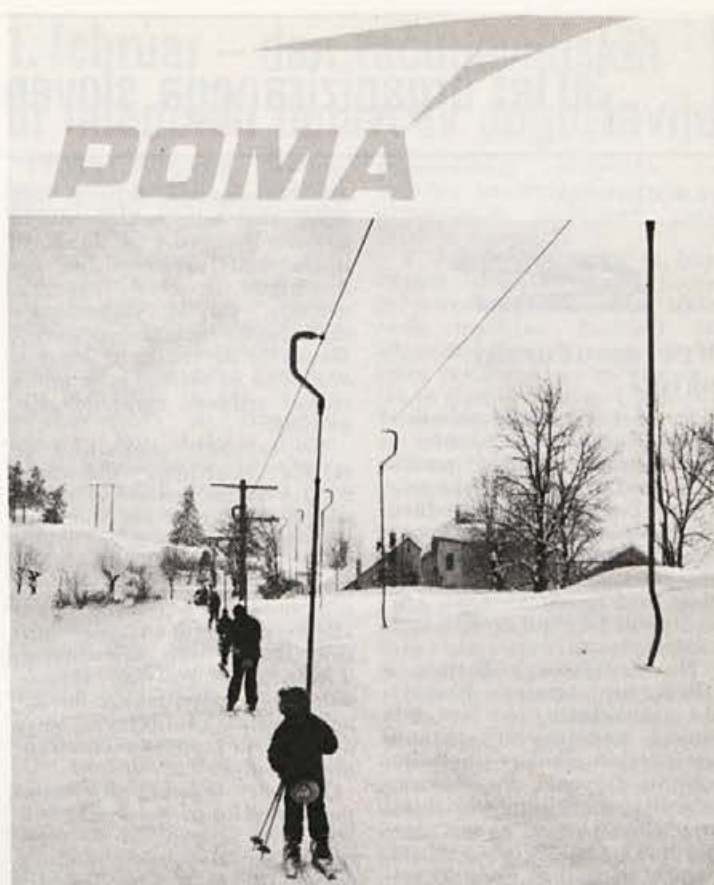
Zgornje ploskve smučih so obložene tudi z ABS oblogami ali modificiranimi fenolnimi laminati različnih barv. Služijo kot nosilci laka in dekoracije sitotiska. Namesto teh dveh materialov se lahko lakirajo že laminati steklenih vlaken. Za zgornjo oblogo se uporabljajo tudi transparentni (prosojni) materiali, ki imajo spodnjo stran opremljeno s sitotisk dekorjem. Te smučih niso lakirane, pa se zato poškodovana mesta osvežijo s strganjem ali finim brušenjem obloge.

Drsne ploskve

Edino drsne obloge imajo izmed vrste drugih materialov za smučih tudi komercialno ime kot so: P-tex, Fastex, ISO-SPEED, kofix, itd. Vse te drsne obloge, ne glede na naziv, se sestojijo iz mešanice visokotlačnega in nizkotlačnega polyethylena z različnimi primesmi kot so: pigmenti, sredstva za drsenje in stabilizatorji. Mehanske lastnosti se vrednotijo z molekularno težo, ki je posredno merilo trdote drsne obloge. Bolj je trda polyethylenska obloga, manjšo ima sposobnost sprejemanja maž, vendar jo zato zadržuje v porah dalj časa in obratno. Posebno pomembno pri tekmovalnih smučeh je, da se konstruktor odloči za optimalno molekularno težo, ki je obratno sorazmerna z gostoto, a gostota premosorazmerna s trdoto drsne obloge — polyethylena.

Kvaliteta drsnih oblog ni pomembna samo za tekmovalne, pač pa tudi za rekreacijske smučih, ker le dobro drsče odnosno mazane smučih so tudi lahko vodljive.

dipl. ing. Andrej Robič

Novi uredniški odbor iz TOZD za »Našo smučino«

Glede na novo upravno in samoupravno organiziranost v DO Elan po TOZD (DS), so udeleženci izobraževanja ob temi o informiranju, iznesli predlog, da se imenuje nov uredniški odbor, ki naj ima iz vsake TOZD (DS) po enega delegata. Ta član uredniškega odbora bo obenem tudi odgovoren za dotok informacij iz njegove TOZD (DS) preko njega do urednika in obratno. Od tega novega uredniškega odbora se pričakuje pozitivitev informativne dejavnosti, ki je sestavni del našega samoupravnega sistema.

Dosedanji uredniški odbor je pozitivno odigral svojo nalogo v preživelih organiziranosti. Nekateri člani so zelo vestno sodelovali, nekateri manj ali skoraj ne. To pa v novem sestavu uredniškega odbora ne more biti, kajti v takem primeru bo oškodovana celotna TOZD (DS). Kljub temu pa gre staremu odboru zahvala za trud in sodelovanje, saj upamo trditi, da smo kljub pomanjkljivemu sodelovanju iz baze, kolikor-toliko uspešno izdajati naš list v sprejemljivi obliki in vsebini.

Urednik

Strojno šivanje v sedlarski delavnici

30 let organiziranega slovenskega športa na Koroškem

(nadaljevanje)

Prvi smučarski skoki

Po prvi smučarski prireditvi SFD »Borba« v St. Janžu so bili slovenski smučarji povabljeni med drugim na tekmovanje na Iselbergu na Vzhodnem Tirolskem in v Großfragant. Spored teh tekmovanj je obsegal tudi smučarske skoke, ki so med športniki iz St. Janža zbudili željo po gradnji lastne skakalnice.

Na Šentjanških Rutah je bila najprej zgrajena 20-metrška skakalnica, ki je bila temelj nadaljnjemu razvoju smučarskih skokov med koroškimi Slovenci. Po skakalni prireditvi na Sojnici (Sattnitz) pri Celovcu so se znani jugoslovanski skakalci Finžgar, Langus, Rogelj in drugi mimo-grede ustavili v St. Janžu in to srečanje je bilo povod, da so v St. Janžu pod vodstvom Hanzija Inzka in Florija Gabriela že leta 1947 začeli s pripravami za gradnjo 60-metrške skakalnice, za katero je napravil načrte znani graditelj skakalnice-velikanke v Planici inž. Bloudek.

Konec meseca novembra 1950 je bila skakalnica dograjena in St. Janž je doživel praznični dan prvih smučarskih skokov 11. februarja 1951. Prireditve so se udeležili pokrovitelja deželni glavar Ferdinand Wedenig in vodja Ura-da za zvezo FLRJ legacijski svetnik Mitja Vošnjak, konstruktor skakalnice inž. Bloudek, predsednik koroške smučarske zveze Bildstein in vsa koroška športna prominenca. Zmagovalci so bili trije Slovenci: 1. Slavko Avsenik, 2. Jože Rogelj, 3. Zoran Zalokar; Jugoslovan Janko Mežih pa je s 53 m dosegel najdaljši skok.

V naslednjih štirih letih sta St. Janž in z njim Slovenska fizikturna zveza v Celovcu doživela še tri velike mednarodne skakalne prireditve: prvi v letu 1951 so sledile še v letih 1952, 1953 in 1955, ko je bila v St. Janžu hkrati tudi zadnja taka prireditve, izkazalo se je namreč – kot ugotavlja Mirko Bogataj v Koroškem koledarju 1973 – da so se pobudniki in organizatorji lotili dela na veliki skakalnici nekoliko premalo zamišljeno. Takole pravi: »Skakalnica za dva pogumneža (Hanzi Inzko, Flori Gabriel) je bila prevelika, prepiranje prenaporno in odvisno od snežnih razmer, mladina pa bi potrebovala vadbo na manjši, začetni napravi. Te pa tedaj v St. Janžu ni bilo. Tako so izostale možnosti za načrten, stopnjevit razvoj mladih skakalcev.« Po-

leg omenjenega dejstva tudi zime niso bile naklonjene in športno društvo v St. Janžu ni imelo dosti prostovoljnih pomočnikov in zlasti premalo denarja, da bi razpadajočo skakalnico sproti popravilo. Danes je ni več in le starejši domačini še vedo, kje je bila s toliko trudom zgrajena skakalnica.

Po razpadu skakalnice je težišče športnega delovanja SFD »Borba« ostalo sicer na snegu, vendar ne več v nordijskih disciplinah, marveč v alpskem smučanju. Vzporedno z mednarodnimi skakalnimi prireditvami je namreč SFD »Borba« prirejalo na Šentjanških Rutah tudi veleslalome. Tradicija smučarskih tekmovanj se je nadaljevala do današnjih dni, kvaliteta pa se je dvignila na stopnjo mednarodnih prireditev FIS.

Začetni uspehi in veliki pogum mladih športnikov v St. Janžu so privedli do tega, da so se slovenski mladinci tudi v Bilčovsu začeli baviti z mislijo na gradnjo skakalnice, ki pa naj bi bila po velikosti in zmogljivosti vsekakor manjša od šentjanške. Poleg tega jih je navdušil tudi smučarski tečaj, ki ga je leta 1953 vodil priznani strokovnjak Rudi Finžgar iz Slovenije. Smučarsko sekcijo so osnovali za božič 1952, prva skakalna prireditve v Bilčovsu, kjer so zgradili 30-metrsko skakalnico, pa je bila takoj po smučarskem tečaju, namreč 18. januarja 1953. Med osemnajstimi tekmovalci iz St. Janža in Bolčova ter iz Ljubljane je zmagal Roman Paskulin (Krim, Ljubljana), najboljši domačin Albert Lesjak pa je zasedel 4. mesto. O uspehu prireditve govori podatek, da so našteji okoli 100 obiskovalcev. Podobne prireditve so bile v Bilčovsu tudi še v naslednjih letih.

Še istega leta pa se je začela tudi »doba nordijske trdnjave Zahomec«. Jeseni 1953 so mladinci iz Zahomca in okolice pod vodstvom pobudnika in današnjega znanega trenerja Francija Wiegeleta ter po načrtih inž. Bloudka zgradili 30-metrsko skakalnico, ki je bila ponos slovenske mladine ob Zilji. Januarja naslednjega leta so imeli smučarski tečaj z zaključnim tekmovanjem; na sporedu sta bili tekmi v smuku in sankanju. Že 14. februarja 1954 pa so se funkcionarji okoli Janka Wiegeleta opogumili in priredili 1. mednarodno tekmovanje v smučarskih skokih »Za pokal Zilje«. S tem se pričinja slavna zgodovina Športnega društva Zahomec.

Otvoritvenega tekmovanja v Zahomcu so se udeležili tekmovalci iz Jugoslavije in Italije ter iz vseh krajev Koroške, tudi iz St. Janža in Bilčova. Med 31 tekmovalci pa je bila tudi močna 8-članska ekipa Zahomčanov. Prireditve je

tako dobro uspela, da je 2. tekmovanje »Za pokal Zilje« leta 1955 že našlo svoje določeno mesto v koledarju koroške in avstrijske smučarske zveze. Predsednik Športnega društva Zahomec (in takratni predsednik Slovenske fizikturne zveze v Celovcu) Janko Wiegele je ob zaključku 2. tekmovanja za Ziljski pokal – gotovo ne sluteč razvoja skakalnega športa v Zahomcu – dejal naslednje: »... Tako smo tudi letos lahko uspešno zaključili naši dve veliki zimsko športni prireditvi v St. Janžu in Zahomcu. Z uspehom smo ohranili in utrdili mednarodno tradicijo obeh prireditev, ki nam je trden temelj za nadaljevanje započetega dela v prihodnjih letih...«

Zahomčani so v nasprotju s St. Janžem vodili pravilno športno politiko in vso skrb posvetili naraščanju. Letošnjo zimo bodo priredili jubilejno 25. tekmovanje za Ziljski pokal, seveda že dolgo ne več na 30-metrski skakalnici, marveč na 50-metrski, ki so jo prav tako zgradili po načrtih inž. Bloudka. Največji uspeh pa so Športnemu društvu Zahomec prinesle zimske olimpijske igre v Innsbrucku leta 1976, ko je Zahomčan Karl Schnabl postal olimpijski prvak. Sploh je bilo v zadnjih letih ugotovljeno, da so zahomški skakalci pisali zgodovino ne le avstrijskih smučarskih skakalcev, marveč tudi zgodovino smučarskih skokov svetovnem merilu.

Eno najmlajših slovenskih prosvetnih društev, ustanovljeno leta 1975 – SPD »Obir« na Obirskem – se je odločilo, da se s svojo športno sekcijo posveti smučarskim skokom. Mladina z Obirskega je pred dobrim letom zgradila 20-metrsko skakalnico (navodila so dobili od Zahomčanov, v prvi vrsti od bratov Wiegele) in že ob prvem poskusu se je izkazalo, da je med obirsko mladino nekaj nadarjenih skakalcev.

Športna sekcija SPD »Obir« se je pravilno odločila, kajti slovenski športniki morajo gojiti šport, s katerim imajo možnost poseči v najvišji vrh v koroškem merilu – posebej še, ko se lahko opirajo na tozadnevne izkušnje Športnega društva Zahomec. Z izgraditvijo 20-metrške skakalnice se je mladina na Obirskem obvezala, da bo ubrala pot specializacije, ker le ob takem pojmovanju športa lahko doseže dobre uspehe. Tudi drugod na Koroškem naj bi bila mladina tako udarna in iniciativna; bavila naj bi se s športno disciplino, ki je kraju primerna in ljudem razumljiva, povezujeva z najmanjšimi stroški, ki mladino navdušuje in v kateri so – srednjeročno gledano – tudi izgledi za uspeh.

Nogomet med koroškimi Slovenci

Že prvi telovadci in fizikturniki povojne dobe so spoznali lepoto nogometa. Prvi zapisi o nogometnih tekmah segajo nazaj v leto 1947, ko so se fantje zapodili za žogo na takoiimenovanih fizikturnih mitingih. Prva nam znana javna tekma pa je bila 26. maja 1949, ko sta si ob Zablatskiškem jezeru stali nasproti mladinski ekipi iz Roža in Podjune – športniki SFD »Borba« iz St. Janža in SFD »Planica« iz Dobrle vasi, kjer so se že nekaj časa bavili z nogometom. Člani SFD »Borba« so od tega časa naprej kar redno vadili in imeli tudi že prve prijateljske tekme z avstrijskimi mladinci ATUS z Bistrice v Rožu. V tem obdobju je SFD »Borba« zastopalo slovensko koroško mladino tudi na raznih srečanjih v Sloveniji in na Tržaškem. Pravo nogometno ekipo pa so osnovali v St. Janžu po desetoktobrskem sporu z nemškogovorečo mladino leta 1957.

Leta 1960 se je društvo v St. Janžu preimenovalo v Sportverein St. Johann-St. Janž. Začel se je prvenstveni ples in od leta do leta večji je postajal problem naraščanja. Dokler se v šentjanškem Sportvereinu sodelovali dijaki slovenske gimnazije v Celovcu, je kazalo dobro. Polagoma pa so se v moštvo vrnili nemškogovoreči igralci iz okolice St. Janža in Bistrice in tako se je spremenil prvotni namen delovanja tudi v narodnostnem pogledu. Leta 1976 se je vodstvo kluba, ki ga sestavljajo slovenski fantje, odločilo za razpustitev nogometnega moštva, ker se je kazala nevarnost, da se nemški vpliv razširi tudi na ostale panoge.

Sedaj se športno društvo v St. Janžu bavi predvsem z disciplinami alpskega smučanja. Pa tudi v krogu smučarjev je šlo vodstvo najbrž preveč v širino, saj ima v svojem članstvu precejšnje število vodilnih nemškogovorečih in mislečih ljudi. Športno društvo St. Janž tudi ni več včlanjeno v Slovenski fizikturni zvezi v Celovcu.

Tudi med dijaško mladino v Celovcu se je porodila želja, da bi se udeleževali v nogometu. Leta 1970 je Zdravko Inzko ustanovil slovensko športno društvo – Slovenski atletski

klub, ki se že osmo leto bori za prvenstvene točke. Tekmuje z bolj ali manj dobrimi uspehi, dosedanj vrhunec pa je bil dosežen, ko si je moštvo pod vodstvom trenerja Benota Krauta priborilo prestop iz 2. v 1. razred. Zelja po vstopu v kvalitetno podlgo pa se kljub odličnim trenerjem iz Ljubljane (Vujičević in Rogič) ni uresničila. Krivi temu so bili včasih nesposobni, pa tudi ne-disciplinirani igralci, predvsem pa pritisk nemškošovinističnih sil, ki ga nogometaši SAK občutijo nedeljo za nedeljo v najrazličnejših oblikah. S pritiskom sicer raste narodna zavest, izostaja pa uspeh na športnem področju.

Leta 1974 so se poleg smučanja in namiznega tenisa začeli z nogometom baviti tudi športniki v Selah. Sploh je klubov, v katerih sodelujejo tudi slovenski fantje, po številu kar precej, vendar to niso slovenska oziroma dvojezična društva.

V novejšem času se slovenski športniki bavijo tudi s šahom in atletiko: medtem ko se z atletiko ukvarjajo v okviru vsestranske športne izobrazbe izključno le na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu, pa se v šahovskem krožku v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva zbirajo tako dijaki gimnazije kot tudi igralci iz raznih krajev južne Koroške. Vidni nastopi »atletov« so tradicionalni dvoboji med slovensko gimnazijo v Celovcu in gimnazijo na Ravnah ter sodelovanje pri štafeti teh prijateljstva v okviru »Pohoda po poteh partizanske Ljubljane«. Sahisti pa so nastopili že v kvalitetni Interligi, kjer sodelujejo ekipe iz Italije in Slovenije; sodelovali pa so tudi na 1. srečanju slovenskih športnikov obmejnih dežel na Ravnah.

Ob 30-letnici organiziranega slovenskega športa na Koroškem lahko trdim, da je paleta športnih panog, ki so razširjene med koroškimi Slovenci, že kar pestra. Segajo od smučarskih skokov in tekov ter panog alpskega smučanja in sankanja preko splošne telesne vzgoje z atletiko in košarko na gimnaziji, namiznega tenisa, šaha, nogometa, planinstva v okviru Slovenskega planinskega društva ter športnega streljanja na tarče in golobe v okviru Kluba prijateljev lova vse tja do ritmične gimnastike in otroške telovadbe v okviru slovenskega otroškega vrtca.

Kljub vsemu temu pa se vsiljuje vprašanje, kje so ostala vsa tista slovenska fizikultura društva, ki so bila ustanovljena pred tridesetimi leti in so delovala, dokler niso ostala le še na papirju ali so povsem zamrla. Pot šentjanške »Borbe« smo lahko zasledovali; kaj pa je s »Taborom«, z »Borcem«, s »Slavico«, »Partizanom« in »Planico«, z »Mladostjo« in z obema društvoma »Triglav«? Zadovoljiv odgovor nam manjka, preostanejo le domneve: društva so se vsa leta svojega delovanja morala

boriti z najrazličnejšimi težavami. Po eni strani je bil to problem denarnih sredstev, kakor tudi Slovenska fizikultura zveza ni imela dovolj sredstev na razpolago. Nadalje je bil problem naraščanja. Toda glavni vzrok — kakor tudi na drugih področjih našega narodnega udejstvovanja — moramo iskati v problemu namernega odtujevanja in načrtnega ponemčevanja. Številni slovenski športniki so se vključili v neslovenske klube, ker so jim le-ti nudili neprimerno boljše pogoje. Kjer so prvotno delovala samo slovenska športna društva, so začeli ustanavljati močne nemške klube, ki so se ob vsestranski izdatni podpori lahko uspešno uveljavili. Niti ne izključujem, da je v funkcionskem štabu enega ali drugega »nemškega« kluba danes tudi marsikateri član nekdanjega slovenskega fizikulturenega društva. Da štejejo slovenski fantje v teh klubih v sam vrh najboljših športnikov, ni dvoma. Naj navedem za primer le absolutno slovenske gimnazije Roberta Kropivnika, ki je v teku na 400 m z ovirami postal celo avstrijski državni prvak! Ali bi mogel to postati tudi tedaj, če bi deloval v ustreznem slovenskem klubu?

Kvalitetnih športnikov med Slovenci na Koroškem gotovo ne manjka; kar nam manjka, so ustrezni klubi, strokovni kader, primerni športni objekti in potrebna finančna sredstva. Ob 30-letnici organiziranega slovenskega športa na Koroškem mora biti zato naloga nas vseh, da bomo skrbeli za razcvit in razvoj tovrstnih dejavnosti. Pri tem pa ne smemo zanemarjati zlahkne naloge, ki jo slovenski šport igra v gojenju narodne zavesti v značajnih športnikih.

Za zaključek le še seznam klubov ot. krožkov, ki so trenutno registrirani v Slovenski športni zvezi v Celovcu: ŠD Zahomec (smučarski skoki, smučarski teki), Slovenski atletski klub (nogomet), ŠD Sele (alpsko smučanje, sankanje, namizni tenis in nogomet), športna sekcija SPD »Obir« na Obirskem (smučarski skoki, sankanje), športna sekcija SPD »Zarja« v Železni Kapli (alpsko smučanje, sankanje), športna sekcija SPD »Edinost« v Pliberku (šah), Slovensko planinsko društvo v Celovcu (planinstvo), Klub prijateljev lova v Celovcu (lov, športno streljanje na tarče in glinaste golobe), šahovski krožek v Dijaškem domu SSD v Celovcu (šah). To je vsekakor premalo, da bi mogli zajeti mladino vsega dvojezičnega ozemlja Koroške

Danilo Prušnik

1. februar — dan računovodskih in finančnih delavcev Jugoslavije

Prvega februarja praznujemo računovodski in finančni delavci svoj dan. Konferenca računovodskih in finančnih delavcev Jugoslavije je na svojem zasedanju 26. decembra 1977, ob praznovanju jubilejev tovariša Tita in dvajsetletnice dela Zveze računovodskih in finančnih delavcev Jugoslavije, proglasila ta dan za dan računovodskih in finančnih delavcev kot obeležje dneva, ko je Predsedstvo Avnoja, v času najtežjih bojev za dokončno osvoboditev domovine, sprejelo odlok o uvedbi enotnega računovodstva na ozemlju Demokratične federativne Jugoslavije.

1. februarja 1945 sta bila sprejeta dva važna predpisa: Odlok o uvedbi enotnega računovodstva in odlok o enotnem računovodstvu. Prvi odlok je določal predvsem, katera podjetja so dolžna voditi enotno računovodstvo, medtem ko je drugi odlok podal detajle knjigovodskih predpisov kot tudi cilj: Enotni način računovodstva se vodi s ciljem čim racionalnejšega gospodarjenja in možnosti nadzora.

Pomembnost tega dneva vse globlje spoznavamo, če se ozremo na prehojeno pot, ki je v ognju vojne pod vodstvom KPJ pričela pri nas Osvobodilna fronta, in že v boju ustvarjala pogoje za vsestransko graditev sodobnega gospodarstva in socialistične družbene ureditve. Pri tem pa ne smemo pozabiti na pionirske začetke ustvarjalcev in sodelavcev finančne službe in njihovega

pomembnega prispevka za uspešno urejanje finančnih in ekonomskih problemov med NOB in v svobodi.

V času obnove, ko je bila zaradi ostankov kapitalizma in sovražnih elementov naše nove ureditve, budnost za ohranitev pridobitev NOB še kako potrebna, so računovodski in finančni delavci, kot čuvarji zakonitosti, odigrali veliko in pomembno vlogo. V nenehnem iskanju pravičnejšega ekonomskega sistema, sistema, ki bi omogočal oblast delovnega človeka, so računovodski in finančni delavci vlagali velike napore pri iskanju poti in možnosti za praktično uresničevanje političnih načel našega samoupravnega družbenoekonomskega sistema.

Naša pomembna pridobitev — Zakon o združenem delu — in uvajanje njegovih določil v življenje, pa nam nalaga še pomembnejše, ne samo strokovne, ampak tudi idejnopolične naloge, saj moramo kot aktivni dejavniki v samoupravnem sistemu odločanja dati pravilne in pravočasne informacije, opozorjati, predvsem pa svetovati in aktivno sodelovati pri uvajanju dohodkovnih odnosov.

V boju za nove vrednote, ko uresničujemo načela nove ustave, sta vsaka manifestacija naših dosežkov, torej tudi dosežkov Zveze računovodskih in finančnih delavcev, in vsako priznanje tistim, ki ga zaslužijo, prispevek k nadaljnjemu družbenoekonomskemu napredku.

MČ

ELAN

Kadri

ELAN

V mesecu decembru so bili sprejeti v delovno razmerje naslednji delavci:

1. Eržen Angela, NK delavka, za dela in naloge izdelovalca laminata v obratu čolnov
2. Pavlovič Zlatana, delavka s SS izobrazbo, za dela in naloge blagajnik za trgovino v Beogradu
3. Milovanović Radivoje, str. tehnik, za dela in naloge skladiščnik za trgovino v Beogradu.

V istem mesecu pa je delovno razmerje prenehalo naslednjim delavcem:

1. Horvat Olgi, NK delavki iz obrata smuči, sporazumno
2. Šimon Marjani, NK delavki iz obrata smuči, samovoljna zapustitev dela v poskusnem delu
3. Čulibrk Draginji, NK delavki iz obrata smuči, bila sprejeta za določeno dobo
4. Krmelj Zdenki, NK delavki iz obrata smuči, bila sprejeta za določeno dobo
5. Mihajlovič Brankici, NK delavki iz oddelka priprave

lesa, bila sprejeta za določeno dobo

6. Cumbo Gospovi, NK delavki iz obrata smuči, bila sprejeta za določeno dobo

7. Petrič Franki, NK delavki iz obrata smuči, bila sprejeta za določeno dobo

8. Močnik Janezu, NK delavcu iz skladišča gotovih izdelkov, bil sprejet za določeno dobo

9. Milatović Ivanu, ing. strojništva, sporazumno

10. Pergar Srečku, NK delavcu iz lesnega oddelka, sprejet samo za določeno dobo.

Koncem leta 1978 je bilo po posameznih TOZD zaposleno naslednje število delavcev:

TOZD Smuči	392
TOZD Telovadno orodje	146
TOZD Plastika	72
TOZD Inštitut	32
TOZD Trgovina	43
DS Sprem. službe	185
DS Skupne službe	100
ELAN skupaj	970

M. Z.

Breme, ki ga mora nositi vodilni

Na vseh področjih človeškega ustvarjanja mora tisti, ki je vodilni, neprenehoma živeti v središču dogajanja najširše javnosti. Ne glede na to, ali vodilni položaj pripada delovni organizaciji, proizvodu ali človeku, ljubosumje in zavist sta vedno na delu. V industriji, umetnosti in glasbi so nagrade in kazni vedno enake. Nagrada je priznanje javnosti, kazen pa strastno zanikanje in škodoželjno obrekovanje.

Kadar rezultati dela vodilnega postanejo merilo za ves svet, postane le-ta tudi tarča za strele vseh zavistnežev.

V primeru, da je delo nekoga le povprečno, ga bodo pustili dosledno pri miru, če pa mu uspe napraviti mojstrovino, potem bo vznemiril mnoge.

Ljubosumnost nikdar ne izteza svojega zlobnega jezika proti umetniku, ki naredi vsakdanjo sliko.

Karkoli je napisano, naslikano, zaigrano, zapeto ali zgrajeno, nihče si ne bo prizadeval, da bi to presegel ali klevetal, vse dokler rezultati tega dela ne nosijo pečata vodilnega – genija. Dolgo, dolgo zatem, ko je bilo veliko delo že storjeno, tisti, ki so razočarani ali zavistni še vedno vpijejo, da ne more biti narejeno.

Zlobni glasovi so govorili o našem Prešernu kot šarlatanu tudi še po tem, ko ga je množica osveščenih že dolgo priznavala kot enega največjih pesnikov.

Množice so se zgrinjale v Bayreuth, da bi počastile Wagnerjevo glasbeno svetišče, medtem ko se je skupina nje-

govih nasprotnikov, ki jih je vrgel s prestola in odstranil, še vedno ježno pripravala, da sploh ni bil glasbenik.

Ozki krog je še vedno protestiral, da Fulton nikoli ne bi mogel narediti parnika, medtem ko se je večina zgrinjala na obalo reke, da bi videla, kako bo le-ta plul mimo. Vodilnega napadajo zato, ker je vodilni in vsa prizadevanja, da bi mu bili enaki, so le dodaten dokaz tega vodilnega položaja.

Ker podrejenemu ne uspe, da bi mu bil enak, kaj šele, da bi ga prekosil, ga poizkuša razvrednotiti in uničiti – toda s tem ponovno potrjuje superiornost vodilnega in nemoč lastnega jaza. Vse to ni nič novega. To je staro kot življenje in kot človeške strasti – zavist, strah, lakomnost, častihlepnost in želja po prekašanju.

Vse to pa je brez pomena. Vodilni na svojem področju; delovna organizacija, delavec, pesnik, slikar, vse po vrsti kritizirajo, vsi pa nosijo svojo slavo dolgo, dolgo.

Kar je dobro ali veliko, se uveljavi ne glede na to, če je krik zanikanja še tako glasen. To, kar zasluži, da živi – živi.

P. S. Ideja je povzeta po tekstu objavljenem kot reklamni oglas firme Cadillac Motor Car Company v časopisu The Saturday Evening Post 2. januarja leta 1915.

Da mnoge od navedenih resnic držijo skozi desetletja, občuti Elan tudi danes.

Uroš Aljančič

Prizevanje v sedlarski delavnici

Milčinski: Zbrani spisi v štirih knjigah

(Doslej najpopolnejša predstavitev opusa Frana Milčinskega)

V osebnosti Frana Milčinskega (1867–1932), sodobnika slovenske moderne, sta se dobrodružnost in ljubeznivost prepletali s čutom za socialna vprašanja, veselje do pripovedovanja z nagnenjem do poučevanja, prosvetljevanja in igrive šaljivosti. Začel je pisati kot študent, a njegovo pravo pisateljevanje se začne šele po letu 1900, ko je postal najvidnejši slovenski humorist, pa tudi mladinski pisatelj in dramatik.

Prva knjiga ZBRANIH SPIISOV FRANA MILČINSKEGA prinaša na začetku pisateljevo avtobiografijo z naslovom Življenjepiš mojega pearsa. Lahkotno kramljanje s poglobitvimi podatki o njegovem življenju in delu nam razkriva tudi nekaj njegovih pogledov na književnost in literarno

ustvarjanje. Skozi več kot trideset let je Milčinski v svojih podlistkih spremljal in glosiral naše politično, družbeno in kulturno življenje. Te feljtone in zgodbe je objavljaval v dnevnem in revijalnem tisku. Zbral jih je v knjigah Igračke, Muhoborci, Drobiž, Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, Dvanajst kratkočasnih zgodbic, Tokraj in onkraj Sotle ter tam preko. V pričujoči knjigi so zbrane še povesti Gašper, Mihec in Baltazar ter skupina trinajstih podlistkov Skavt Peter.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
LJUBLJANA

Druga knjiga prinaša izbor feljtonov med leti 1922 in 1932, ko je figura Fridolina Zolne v avtorjevi zavesti docela dozorela.

Tretja knjiga Zbranih spisov obsega tri dela, ki so tesno povezana s pisateljevim poklicem varstvenega in mladinskega sodnika, povesti Zločinci, Gospodična Mici in Ptčki brez gnezda.

Četrta knjiga izide prihodnje leto in bo zaključila zbirko njegovih Zbranih spisov.

Zbrane spise Frana Milčinskega je uredila, napisala spremne besede in opombe Breda Slodnjak, opremila pa Nadja Furlan.

Komplet 4 knjig; pl.: 960 dinarjev (prednaročniška cena)

Knjige lahko kupite v vseh knjigarnah, na obroke pa jih lahko naročite pri Državni založbi Slovenije, Mestni trg 26, Ljubljana.

Poostritev požarno-varstvenih ukrepov

Kljub poostrenim požarnovarnostnim ukrepom se ugotavlja po podatkih lanskega leta, da število začetnih požarov zaskrbljujoče narašča. Tudi v letošnjem januarju smo že imeli 3 začetne požare, medtem ko smo v lanskem letu imeli 10 začetnih požarov.

Pri vseh začetnih požarih v lanskem letu na srečo ni bilo materialne škode, kar moramo pripisati prispebnosti in izurjenosti zaposlenih in članov IGD. Za 2 požara pa lahko trdimo, da nas je signalizator požara s pravočasnim signalom rešil večje katastrofe.

Materialna škoda je nastala pri požaru oz. eksploziji v letošnjem letu, kjer je pri eksploziji silosa za mazut bila ocenjena škoda na 100.000 din.

Pri analizi vzrokov začetnih požarov v lanskem in v letošnjem letu ugotovljamo, da je bilo največ požarov na odsesevalnih napravah. Vzroki začetnih požarov na odsesevalnih napravah so povsod enaki, slab vlek, neredno čiščenje,

uporaba neustreznih rezil pri obdelavi polizdelkov in materialov, obdelava raznih vnetljivih in iskrečih materialov na strojih, kjer se obdeluje različen vnetljiv material itd.

V TOZD Plastika sta bila vzroka za oba začetna požara samovžig čistilne krpe napojene s pospeševalcem in trdilcem. V obeh primerih vzrokov požara je iskati krivdo v človeškem faktorju.

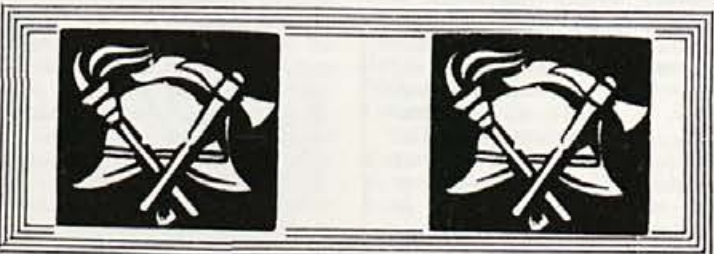
Številčno stanje začetnih požarov od 1. 1. 1978 do 25. 1. 1979:

TOZD SMUČI	7
TOZD INŠTITUT	2
TOZD PLASTIKA	2
OSTALI	2

Na podlagi ugotovljenega stanja se lahko zamislimo, kaj bi bilo, če navedeni začetni požari ne bi bili pravočasno odkriti in pogašeni. Uporaba raznih vnetljivih materialov nenehno narašča, v proizvodnem procesu je vedno več zatrapnosti, kar še povečuje požarno obremenitev posameznih ob-

jektov. Če še nadalje ugotovimo neurejenost gasilske šrambe in s tem otežčenost večje požarne intervencije s strani gasilskega društva, lahko ocenjujemo, da je stanje zaskrbljujoče na področju požarne varnosti v naši delovni organizaciji. Vsi od vodilnega, vodstvenega in ostalega kadra ter samih delavcev se moramo zavedati, da je samo od nas odvisno, če bomo z večjo požarno-varnostno disciplino in odgovornostjo zagotovili nadaljnji razvoj naše delovne organizacije.

Andrej Resman

Ali se hočeš odvaditi kajenja?

Kaditi da – ne, kako, koliko?

Ali bodo učenjaki skupno s tobačno industrijo iznašli tobačno drogo, ki ne bo zastrupljala ljudi? Vprašanje, ki se čisto sliši zadnja leta, ko poleg vse večjega števila cigaretnih abstinencev prihaja nova »armada« zaljubljenecv v cigaretni dim.

Medicinske ustanove po svetu, sklicujoč se na rezultate večletnega znanstvenega raziskovanja, opozarjajo, da je zdravstveno stanje kadilcev ogroženo, predlagajo mere preventive. Družbene institucije sprejemajo opozorila, »priznavajo« obstoj nevarnosti, ne podvzemajo pa nikakršnih mer, ki bi garantirale stvarno zmanjšanje potrošnje tobaka, odnosno število kadilcev.

Kaj misli francoska akademija znanosti

Francoska akademija znanosti je na primer ugotovila, da 83% kadilcev postane toksikomanih že v času med srednjo šolo, do kraja trajanja vojaškega roka. Zato ta znanstvena ustanova izraža zaskrbljenost za mladeniče, ki služijo vojaški rok, ker mnogi (35%) prav v tem času pričnejo s kajenjem. Do 25% tistih, ki so prišli v vojsko z že utrjenimi navadami kajenja, tam povečajo svojo dozo preko 30%. Jasno, da je zato francoska akademija znanosti iz tega potegnila koristne zaključke: Preventivne mere je treba začeti v zgodnji mladosti, posebno v osnovni šoli, vojaški brezplačni »obrok« je treba ukiniti, vojakom pa je treba povedati, zakaj se to dela in kaj pomeni kajenje za zdravstveno stanje mladih ljudi. Danes lahko že vsak laik trdi s sigurnostjo, da je kajenje eden od najdovzetnejših faktorjev rizika za nastajanje pljučnega karcinoma in da se z zmanjšanjem kajenja zmanjšuje tudi nevarnost te bolezni. Na opozorilo nekaterih strokovnjakov, da gre ekspanzija raka na pljučih vzporedno s porastom potrošnje tobaka, drugi pri tem zastavljajo naslednja vprašanja: Ali v zadnjih 70 letih ni poraslo nič razen karcinoma zaradi eventualnega kajenja?

Strokovnjaki imajo različna mnenja

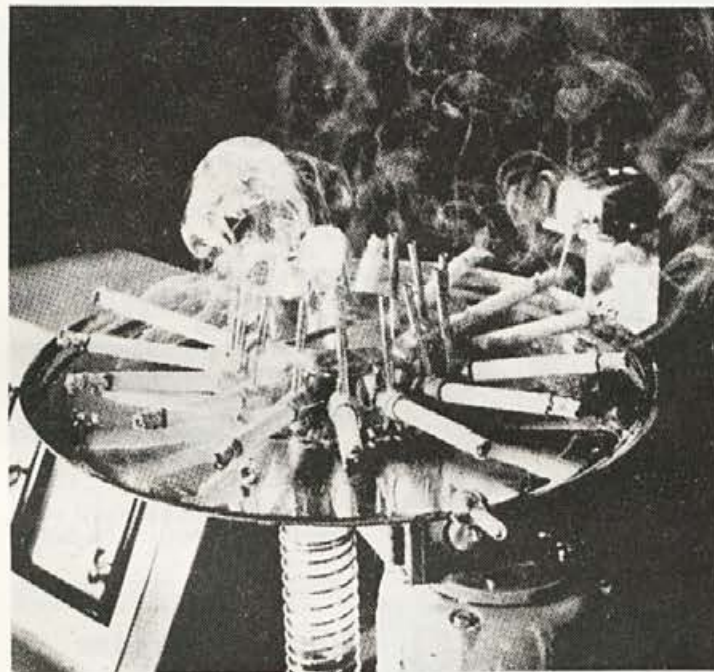
Navajamo mišljenje nekaterih domačih in tujih strokovnjakov, ki se direktno ali indirektno srečujejo s pacienti, bolniki, kadilci. Na osnovi statistik, s katerimi razpolaga Svetovna zdravstvena organizacija, se ne more govoriti o nekem posebnem vplivu kajenja na povečanje krvnega pritiska. Vendar je zelo domnevno, da kajenje v sklopu še drugih faktorjev rizika lahko pri-

speva k nekaterim obolenjem srca, smatra angleški profesor dr. James Robertson.

Visok krvni pritisk in infarkt

Sovjetski znanstvenik dr. Igor Glazunov pravi:

Mi zdravniki še mnogo stvari ne poznamo. Dokazali smo kvalitativno zvezo med visokim krvnim pritiskom in

Namizni šopek? Ne – poln pepelnik!

infarktom, če nekdo veliko kadi. Nekateri trdijo, da bi tega srčnega obolenja bilo manj, če bi se manj kadilo ali če bi zmanjšali ostale faktorje rizika, s katerimi se srečuje današnji človek.

Vendar to ni tako. Med ostalimi govore svetovne izkušnje, da se čez noč ne da ukreniti ničesar. Z druge strani pa je mnogo tistih, ki zahtevajo od nas, znanstvenikov, da vplivamo na popolno eliminacijo kajenja.

Prof. dr. Jery Rouz

Angleški profesor dr. Jery Rouz govori o kajenju kot o enem bistvenem faktorju rizika pri nastajanju srčnih obolenj. Dokazani faktor rizika govori, da so spremembe na perifernih krvnih žilah pogojene s prekomernim kajenjem. Prav tako pa je visoki individualni rizik pogojen z leti, spolom, holesterolom, krvnim pritiskom, fizično aktivnostjo in kajenjem. Ni odveč, če rečemo, da tudi mi zdravniki težko menjamo navade, čeprav se zavedamo škodljivosti tobaka. Ne bi hotel biti kategoričen in trditi, da je kajenje edini faktor rizika, ki povzroča raka. Kajenje je samo en člen v verigi tistih faktorjev, ki pospešujejo rast malignih celic.

Dr. Andrej Paljm,

jugoslovanski patolog, smatra, da nikotin in cigaretni dim nista edina faktorja za maligno transformacijo. Ugotavljamo, da se pljučni rak pojavlja tudi pri osebah, ki nikdar niso kadile, nadalje zunaj velikih naseljenih mest, med poljedelskimi proizvajalci...

To se lahko poleg kajenja razlaga tudi z veliko uporabo raznih razpršilcev in materiala, ki se s kemijsko pomočjo

pošilja v atmosfero, ki nas obkroža. Dr. Paljm pravi: Ker se z zakonskimi predpisi ne more prepovedati kajenje, se predlaga iskanje drugih rešitev, ki bi zadovoljevale minimalne škodljive efekte cigaret.

Cigarete z manj nikotina

S tem ciljem pripravlja tobačna industrija cigarete z vse manj nikotina in katranskih ostankov. Če že ne obstaja možnost popolne prepovedi kajenja, ki jo vsekakor zavira tudi ekonomski efekt – pridelovanje tobaka in že obstoječe tovarniške kapacitete, obstoječe število delavcev v teh tovarnah in drugih oseb, ki so zainteresirane v tobačni industriji, se želi potrošnikom ponuditi cigarete z zelo majhnim odstotkom nikotina in katranskih materialov, ki pa bi ohranila aromo in okus vsake druge cigarete.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Vzajemna pomoč KOOS Elan

O vzajemni pomoči že dolgo ni bilo nič povedanega, pa ne da bi s tem rekli, da ni delavna. Vsak mesec je približno 55.000 prometa, Nekateri prav namensko vlagajo za najrazličnejše potrebe, od kurjave do športne opreme. Najmanjša vloga je 10 din, največja pa tudi 1500, seveda že namenska. Skupno število članov je 214. V letu 1978 je bilo skupno prometa 739.235 din.

Novi člani res nastanejo le po potrebi, ko nekdo rabi poso-

jilo, potem pa prosi zanj. Vendar je to prav težko ustreči, ker člani že več mesecev naprej planirajo vloženi denar in seveda tudi posojilo.

Zelo potrebno bi bilo obnoviti pravila vzajemne pomoči, ker so sedanje že preživele.

Prav bi bilo, da bi se tudi krog vlagateljev vzajemne pomoči še razširil, saj se bo s tem povečala zmogljivost posojil. H. V.

Mala splošna enciklopedija

v 3 knjigah

Mala splošna enciklopedija v 3 knjigah je posebej prirejena za slovenske razmere po Mali enciklopediji beograjske Prosvete. Avtorji so pri izbiri gesel upoštevali splošno enciklopedijsko znanje z vseh področij, obdelali so splošni jugoslovanski prostor in čas, poudarek pa je tudi na Sloveniji in Slovencih. V vseh treh knjigah so upoštevani najnovejši svetovni podatki, ki so bili skrbno preverjeni in dopolnjeni. Obdelave in dopolnitve naših strokovnih sodelavcev, ki presegajo okvir enostavne adaptacije, uvrščajo Malo splošno enciklopedijo na viden

začetek izvirne slovenske enciklopedijske literature.

Mala splošna enciklopedija vsebuje nad 32.000 gesel (brez podgesel), 3184 črno-belih fotografij, risb in portretov, 163 barvnih fotografij, umetniških in drugih strokovnih prilog, 51 zemljevidov in 194 tabel, shem in razpredelnic – vsega skupaj 2200 strani velikega formata (19 x 27 cm) v treh knjigah. Komplet vseh treh knjig pl. 1600 din

Posamezne knjige:
Mala splošna enciklopedija I. 608 str., 450 din,
Mala splošna enciklopedija II. 812 str., 550 din,
Mala splošna enciklopedija III. 766 str., 600 din.

Nagrada skandinavski križanka

KRAJ PRIH. Z. OLIMPI- ADE	MESTO V IRAKU	PEŠČ. STRMI- NA	NAŠ OBR. V AVSTR.	TRIJE VOKALI	RADO- VAN GOBEC	VZPE- TINE	AMPER	VOĐJA VIS. SOLE
PEGAM IN								
IT. POMOR. VESPU- GGI						sedn. ozn. za vzhod tuje ž. ime		
MOTNO					pregov. strok, osebje			
TUJE M IME				prip. st. naroda				
DRŽ. V SR. AMER.				važac živilo		Edo Oražem Pan- čevo		
LITER	AR moška kozmetika		lipi- ranje					
ARAB. ŽREB.			mitološko morje domače m. ime					srbsko mesto
NAŠ PISAT.						os. zaimek Kranj		
REKA V SRBIJI				rdeči križ	življ. teko- čina			
DAVKAR					grobo- dom. sušno kisik			
1979	ZAVAR. AVTA							

sestavil Urh Jože

v sedlarski delavnici

SKI RACING – Red Book 78

– Zanimiv pregled uvrstitev in zaslužka nekdanjih alpskih smučarjev v profesionalnem smučanju (leto 1978)

- Andre Arnold (AUT) 92.883 \$
- Josef Odermatt (SUI) 73.231 \$
- Jim Hunter (CAN) 35.915 \$
- Tyler Palmer (USA) 21.546 \$
- Werner Bleiner (AUT) 15.715 \$
- Robert Schuchter (AUT) 23.349 \$
- Manfred Jakober (SUI) 16.181 \$
- Otto Tschudi (NOR) 10.815 \$
- Claude Perrot (FRA) 10.132 \$
- Walter Tresch (SUI) 15.730 \$
- Philippe Barroso (FRA) 7.313 \$
- Englehard Pargaetzi (SUI) 5.949 \$
- Werner Mattle (SUI) 3.668 \$
- Rene Berthod (SUI) 2.200 \$
- Manfred Grabler (AUT) 1.510 \$

Profesionalni smučarji so iz devetih držav. Najboljša

uvrstitev zmagovalca Andreja Arnolda v amaterskem smučanju je bila 8. mesto v Evropskem pokalu 1976. leta. To kaže na nizko kakovostno raven profesionalnega alpskega smučanja.

EUROSPORT, 11/78

– ATOMIC in DINAMIC skupaj naj bi bila leta 1980 druga največja proizvajalca smučil na svetu z 1 Mio parov smučil.
– Tovarna BLIZZARD je leta 1978 proizvedla 500.000 parov smučil.

Zahvala

Ob nenadni izgubi drage mame

VERE PINTAR

se zahvaljujem sodelavcem za izrečena sožalja in cvetje.

Žalujoči sin
Alojz Pintar

Zahvala

Ob težki izgubi drage mame

MARIJE BREZNIKAR

se vsem zahvaljujem za sožalja, posebno pa še sodelavcem Strojne delavnice za denarno pomoč namesto venca na grob.

Žalujoča hči
Kosmač Slavka

Rešitev nagradne skandinavske križanke iz prejšnje številke:

Vodoravno: Krvavec, rezervoar, AEG, Valli, n. oči, mel, joj, MA, I, Stenmark, Krnica, ra, AI, A, svit, gnus, ože, o, ramadan, rue, aleja, Ankaran

Pravilno so rešili:
Mirjana Čeferin, I. nagrada 30,00 din,
Tone Stare, II. nagrada 20,00 din,
Helena Robič, III. nagrada 10,00 din.

UREDNIŠKI ODBOR: ing. Zajc Bojan, Janša Stanislav, Bulovec Franc, Kolman Franc, Knafelj Slavko, Brajnik Vane — ODGOVORNI UREDNIK: Knafelj Slavko — Izhaja mesečno — Za člane kolektiva brezplačno — Tiska Gorenjski tisk, Kranj

Delovni koledar 1979

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31									
I	P	P																																	VII			P																																		
II																																				VIII	K	K	K	K	K	K	K	K	K																											
III																																				IX																																				
IV																																				X																																				
V	P	P																																		XI	P																																			
VI																																					XII																																			
ELAN 1979	 nedelja I. izmena II. izmena neiz. delo praznik kolekt.dopust																																																																							